

Tori valla noortevolikogu alustas tööd

REELIKA RÜÜTLI

SAUGA AVATUD NOORTEKESKUSE
JUHATAJA

Tori valla noortevolikogu esimene kohtumine toimus 10. juunil ning märkis olulist sammu kohaliku noorte-osaluse tugevdamisel. Kohtumisel said esimest korda kokku uue noortevolikogu liikmed, kes tutvusid üksteisega ning arutasid oma rolli ja eesmärgi valla noorte esindamisel.

Esimese olulise sammuna valiti noortevolikogule esimees ja aseesimees. Esimeheks valiti Emily Randlo, kelle ülesandeks saab volikogu töö juhtimine ja noorte huvide esindamine nii vallavalitsuses kui ka kogukonnas laiemalt. Aseesimehe rolli hakkab täitma Reinhold Rebane, kes toetab esimeest ja aitab korraldada volikogu tegevusi.

Tori valla noortevolikogu kolmas koosseis. (Vasakult): Jarman Ivask, Liisa Mikkonen, Mirjam Tamm, Reinhold Rebane, Emily Randlo, Mia Maria Mitt, Rasmus Pulk, Kusti Kuusik. Pildilt puuduvad Markus Dreimann, Joosep Ailiste ja Lisette Kivimägi. Foto: Karmen Kärge

Kohtumisel räägiti, mis on noortevolikogu, millised on selle õigused ja kohustused. Noortevolikogu liikmed saavad teha ettepanekuid vallavalitsusele, osaleda komisjonide töös, korraldada noorteüritusi ja viia läbi algatusi, mis parandavad noorte elu-olu vallas. Samuti on neil õigus kaasa rääkida valla arengukavade ja noortepoliitika kujundamises. Arutati ka esimese perioodi tegevusplaan – kavandati infokogumisi noorte vajadustest eri piirkondades, plaaniti noorte osalust toetavaid töötubasid ja ühiseid üritusi, mille kaudu noortevolikogu saaks end kogukonnas nähtavaks teha. Eesmärgiks on hoida sidet kohalike noortega, koguda tagasisidet ning seista aktiivselt nende huvide eest.

Tori valla noortevolikogu tegemisel saab silma peal hoida valla kodulehe ja sotsiaalmeedia vahendusel. Ootame kõiki valla noori kaasa rääkima ja oma mõtteid jagama – koos saame kujundada noortesõbralikuma Tori valla!

Tunnustati valla edukaid õpilasi

HERVE MERIVALD

HARIDUSJUHT

Sindi seltsimajas toimus 5. juunil Tori valla edukatele õpilastele vallavanema vastuvõtt.

Vastuvõtul tunnustati õpilasi, kes on saavutanud käesoleval õppeaastal väga häid õpi- ja sporditulemusi ning märkimisväärsed tulemusi olümpiaadidel ja konkurssidel nii maakondlikul kui vabariiklikul tasemel.

Vallavanema vastuvõtule oli kutsutud 95 õpilast, koolijuhid ja 38 juhendajat.

Are kool

Õpilased

Kairon Hütt
Sandra Valgi
Karoliine Meil
Isabela Kakko
Henri Steinberg
Kusti Kuusik
Christopher Reander Peeterson
Deivid Saal
Kerli Lepparu
Delisa Ao
Rasmus Pulk
Lili-Marleen Ojams
Kerlin Hütt
Grete Mai Wasidlow
Andro Pähkel
Stig Hiimäe
Mattis Niine
Eva Joemaa
Raimond Aassalu
Kristian Kivisaar
Timo Tülvik
Egert Sutt
Mirko Pähkel
Daniel Artemjev
Mairon Erismäe
Ralf Tiitus

Tublide õpilaste vastuvõtt oli meeleolukas. Foto: Karmen Kärge

Juhendajad

Marju Sepp
Leelo Lusik
Mairo Sepp
Mirjam Liik
Evely Pajula

Tori põhikool

Õpilased

Sander Loite
Õnneliise Seling
Jakob Sanglepp
Kaspar Sumre
Mihkel Usin
Eleanora Salben
Raili Kurm
Isabel Täht
Sten Parm
Airiin Lisett Saar
Sandra Saar
Kreitlin Pilt
Paula Valdaru
Melissa Lisell Meedla
Elisabeth Pärnoja
Sofiia Shcherbachenko

Juhendajad

Mirjam Vabrit
Merike Haas
Egle Ojasoo
Kaja Maripuu
Anne Rätsep
Astrid Roosileht
Heli Mitt
Kristin Raudberg

Sauga põhikool

Õpilased

Emily Randlo
Emma Randlo
Marin Tiits
Madis Johannes Üürrike
Jarek Kuldmaa
Aron Kivilo
Hardi Kärdi
Olaf Meri
Tuuli Talving
Mirell Müller
Erleen Pärn
Markus Kask
Triinu Nõupuu

Karl Kristof Karist
Raiko Luik
Sofi Anette Elissaar
Kirkelin Laubert
Sander Aak
Anette Tomingas
Sebastian Tamsalu
Melissa Väina
Stig Airon Jaakson
Kreteliis Kajamäe
Kristella Kajamäe
Mirabel Chrystelle Jaakson
Maarja Elisee Kalmus
Keira Tomson
Adell Roos
Helisa Kivi
Nora Tomson
Rosabella Zaitšev

Juhendajad

Marika Hoolma
Margit Rebane
Robert Kiviselg
Anti Kuusk
Angela Sinimägi
Kadri Kiisk
Merike Rahtma
Romet Mihkels

Sindi gümnaasium

Õpilased

Laura Tenneberg
Grete Tammsalu
Katarina Übner
Karoliine Palu
Anneliis Ivanova
Mariia Huzienko
Annabel Tamme
Reinhold Rebane
Lisette Kivimägi
Trevor Sepp
Albina Mešenko
Martabel Roots
Heleriin Hinno
Trevor Tornik
Liisa Sillamaa

Juhendajad

Maia Agar

Mart Nõmm
Eneli Arusaar
Eedi Lelov
Silva Sikk
Kandela Öun
Katrin Kallit
Merike Lilleleht
Tõnu Tõniste
Raili Juss
Veronika Uussaar

Tammiste lasteaed-algkool

Õpilased

Villem Väljamäe
Triinu Kaldoja
Sebastian Jarman
Jonas Aus

Juhendajad

Kai Kukk
Anu Nõmm

Sindi muusikakool

Õpilased

Sten Eric Hansen
Siim Ako Soolo
Grete Reinsalu
Ebe-Triin Reinsalu
Mathilda Mitt
Kaari Kasemaa
Mirtel Toodu

Juhendajad

Merit Hirvoja-Tamm
Anneli Ojasaar
Elo Kalda

Vallavanem tänas õpilasi ja nende juhendajaid väga hea töö eest. Edukatele õpilastele anti üle kiituskirjad ja neid premeeriti Apollo kinkekaardiga. Ka edukate õpilaste juhendajad said vallavanema tänukirja. Rõõmsa meeleolu loomiseks esines mustkunstnik, pakuti maasikatega torti ja morsi. Sündmuse jäädvustamiseks said kõik soovijad lasta fotograafil end pildistada.

Vaata pilte uudised.torivald.ee.

VOLIKOGU ISTUNGIL

19. juunil

1. Määrati Tori vallavolikogu järgmise koosseisu liikmete arvaks 23.
2. Kinnitati Tori põhikooli arengukava aastateks 2025–2028.
3. Otsustati korraldada ümber Tori vallavalitsuse hallatavad asutused Sindi sotsiaaltöökus ja Tori sotsiaalmaja ning moodustada alates 1.01.2026 Tori vallavalitsuse hallatav asutus Tori valla sotsiaalkeskus.
4. Võeti vastu Tori valla sotsiaalkeskuse põhimäärus.
5. Võeti vastu määrus „Tori valla korraldatavate elutähtsate teenuste kirjeldus ja toimepidevuse nõuded“.
6. Võeti vastu määrus „Hädaolukorra seadusest tulenevate ülesannete delegeerimine“, mille kohaselt delegeerida hädaolukorra seaduse §9² nimetatud kohaliku omavalitsuse üksuse riskianalüüsi koostamine, kooskõlastamine ja kinnitamine Tori vallavalitsuse pädevusse.
7. Võeti vastu määrus „Kohalikele teedele teeregistrisse registreerimiseks nime ja unikaalse numbri määramise delegeerimine“.
8. Muudeti Tori valla tunnustuse avaldamise korda. Muudatusega reguleeritakse täpsemalt Tori valla aukodaniku valimise hääletamise protseduuri.
9. Võeti vastu otsus vara omandamise ja otsustuskorras võõrandamise kohta seoses Mailase teelt Meelespea teele kavandatava ühendustee (läbimurde) rajamisega, mille tulemusena tekib elamupiirkonna teenindamiseks otstarbekam ja ilma tupikteedeta liikluskorraldus.
10. Otsustati seada Tori valla kasuks tasuta ja tähtjatu sundvaldus Tammiste külas asuvatele kinnistutele, et määrata Kalurite tee avalikuks kasutamiseks.

11. Otsustati lõpetada eriplaaneeringu koostamine Tori vallas Kildemaa külas planeeritud tuulepargi ja selle toimimiseks vajaliku taristu kavandamiseks. Keskkonnamõju strateegilise hindamise aruandest selgus, et Kildemaa, Võlli, Taali ja Rütavere külade territooriumile ei ole võimalik tuuleparki rajada.
12. Nõustuti Tammiste liivakarjääri korrastamistingimuste esitamise eelnõuga.
13. Võeti vastu Tammiste külas Mesika tn 3 kinnistu detailplaneering.
14. Otsustati lõpetada Eametsa külas Vilja, Väike-Vilja, Viljanurga, Viljapõllu ja Viljavälja kinnistute detailplaneeringu koostamine.
15. Tunnistati kehtetuks Eametsa külas asuva Niido I kinnistu detailplaneeringu II etapp Võilille tee 2 ja Võilille tee 7 kinnistute osas.
16. Anti nõusolek Eesti Apostlik-Õigeusu Kiriku Sindi Jumalailumise koguduse toetamiseks 20 000 euroga, et jätkata Sindi kiriku restaureerimistööd.
17. Anti Tori vallavalitsusele nõusolek rahaliste kohustuste võtmiseks 2025. aastal 651 470,95 eurot seoses projektiga „Tori Põhikooli energiatõhususe tõstmine“.
18. Anti Tori vallavalitsusele nõusolek varaliste kohustuste võtmiseks 267 344 eurot seoses osalemisega keskkonnainvesteeringute keskuse taotlusvoorus „Jäätmete liigiti kogumise taristu arendamine väljaspool Tallinna ja Tartu regioone – 02.06.2025-31.12.2025“ projektiga „Jäätmete kogumispunktide rajamine Tori valda“ ajavahemikul 2025.–2027. a.

Volikogu istungite protokollide ja vastuvõetud õigusaktidega saab tutvuda valla kodulehel www.torivald.ee.

Jõesuu uue bussipeatuse eskiis võeti elanike seas soojalt vastu

LAURI LUIDE
KOMMUNIKATSIOONINÕUNIK

5. mail toimunud Jõesuu kogukonnakohtumisel tutvustati kohalikele elanikele uue bussipeatuse eskiislahendust.

Peatus on kavandatud rahvusvahelise koostööprojekti Urbact raames, mille eesmärk on arendada elukeskkonda kaasaval ja kestlikul moel. Eskiisi autor, arhitekt Karri Tiigisoon, tutvustas lahenduse põhimõtteid ja visuaali, mille aluseks on juba varem kogutud kohalike elanike tagasiside. Praeguse paviljoni kõrvale rajatakse puidust juurdeehitusena katusega parkimisala jalgratastele ja rulaatoritele – see on oluline samm liikumisvõimaluste parandamisel igas vanuses elanikele. Eriti rõõmustav on, et säilitatakse vana betoonpaviljon, millele antakse uus elu – see värvitakse punaseks, lähtudes Tori valla sümbolika

värvidest. Nii kujuneb paviljonist kui südamlükst ootekohast justkui küla soe süda. Uus puitkarkasil lahendus toob juurde kaasagset hõngu, toetades vanema paviljoni olemust värske, ent austava arhitektuurikeelega. Jõesuus astutakse nii samm edasi, et muuta avalik ruum ligipääsetavamaks, hoides samal ajal au sees olemasolevat. See on väike, ent tähenduslik näide, kuidas koostöös kogukonnaga sünnivad hoolivad ja kestlikud lahendused.

Uue lahenduse kohta esitati kohtumisel ka küsimusi ja anti täiendavat tagasisidet, aga üldiselt jääd lahendusega rahule. Pärast eskiisi tutvustamist toimus Tori valla arengukava esimene kaasamiskoosolek.

Urbacti võrgustikuprojekti kohta saab täpsemat infot valla kodulehelt www.torivald.ee/urbact. Projekti kaudu saab vald tuge ja kogemusi rahvusvahelisest koostööst, et arendada avalikku ruumi, mis on loodud koos kogukonnaga ja kogukonna jaoks.

VALLAVALITSUSE ISTUNGITEL

7. mail – 23. mail

1. 7. mai istungil otsustati korraldada riigihange „Tori valla Sauga teenuskeskuse koristusteenus“. 23. mai istungil kinnitati hanke tulemused ja otsustati sõlmida leping osahinguga Kinnisvara-teenindus. Lepingu maksumus on 43 410 eurot (lisandub käibemaks) ja kestus 36 kuud.
2. Otsustati korraldada riigihange „IT-seadmete hankimine tase- metööde ja põhikooli e-eksamite läbiviimiseks“.
3. Otsustati korraldada riigihange „Jänesselja ja Sindi lasteaia energiasäästmise lahenduste projek- teerimine“:
 - osa 1 – Jänesselja lasteaia energiasäästmise lahenduste projek- teerimine;
 - osa 2 – Sindi lasteaia energiasäästmise lahenduste projek- teerimine.
4. Tunnistati riigihanges „Tori valla avalike teenuste arendamine (2)“ edukateks pakkumusteks:
 - hanke osas 1 „Tammiste alg- kool-kogukonnakeskusesse ka- vandatud teenuste disainimise protsessi juhtimine ja korralda- mine (TAKK teenuste disain)“ – MTÜ Sotsiaalse Innovatsiooni Labor pakkumus maksumusega 45 000 eurot (lisandub km);
 - hanke osas 2 „Tori valla avalike teenuste disainimise elektrooni- lise mudeli ehk käsiraamatu koostamine“ – MTÜ Sotsiaalse Innovatsiooni Labor pakkumus maksumusega 4500 eurot (lisan- dub km).

Pakkujaga otsustati sõlmida hankelepingud.

5. Otsustati korraldada riigihange „Tori valla kolme kooli ruumide remonttööd“:
 - osa 1 – Are kooli tualettruumide ja koridoride ümberehitamine väikeklassideks;
 - osa 2 – Sauga põhikooli HEV õpilastele tegevus- ja rahunemis- ruumi loomine;
 - osa 3 – Sindi gümnaasiumi väikeklassi rajamine ja kolme tavaklassi renoveerimine neljaks väikeklassiks.
6. Otsustati anda kasutusse Sindi linnas Soo tn 2 asuva kinnistu osad aiaaadena.
7. Tunnistati nurjunuks Pulli külas Lõotsa tee 2 asuva kuuri enam- pakkumine, kuna tähtjaks ei laekunud ühtegi pakkumust.
8. Otsustati korraldada suuline enampakkumine Jõesuu külas Keskuse põik asuva kinnistu 2,42 ha suuruse osa kasutusse andmiseks.
9. Jäeti rahuldamata kaks vaiet Tori vallavalitsuse 26.03.2025 korraldusele nr 168, millega anti välja projekteerimistingimused Nurm- e külas Sauga kooli veevärgi ümberehitamiseks.
10. Anti projekteerimistingimused:
 - Tammiste külas Tammiste tee 31a kinnistul oleva aiamaja laiendamiseks elamuks;

- Kilksama külas Oti tee ääres Val- ve bussipeatusest kavandatava Tiglitsa bussipeatuseni (Nõm- meliiva tee 1a) ja Oti tee 7 kin- nistule jalgratta- ja jalgte raja- miseks.
11. Algatati detailplaneeringu koos- tamine Tori vallas Kilksama kü- las Selja tee 14, Selja tee 16, Selja tee 18 ja Teeveere kinnistutel.
 12. Kehtestati Rütavere külas Jõe- pärli kinnistu detailplaneering.
 13. Anti ehitusluba:
 - Niidu külas Pargi tee 3 kinnistu- le päikeseelektrijaama püstitami- seks;
 - Are alevikus Kalda kinnistule päikeseelektrijaama püstitami- seks;
 - Eametsa külas Naaritsa tee 1 kin- nistule elamu ehitamiseks;
 - Tammiste külas Kaluriaia tee 3 kinnistule elamu ehitamiseks;
 - Kellukese põik 2 kinnistul asuva üksikelamu ümberehitamiseks.
 14. Nõustuti katastriüksuste moo- dustamisega Tori vallavolikogu 15.08.2024 otsusega nr 286 kehtestatud detailplaneeringu alusel ning määrati Tammiste külas asuva kinnistu koosseisu kuuluva Veskikaare tn 26 ja Ves- kikaare tn 35 katastriüksuste lä- hiaadressid ja sihtotstarbed.
 15. Nõustuti Kiisa külas asuvate ka- tastroiüksuste jagamisega.
 16. Nõustuti Selja külas asuvate Nuudimetsa katastriüksuse ja Taali metskond 122 katastriük- suse vaheliste piiride muutmi- sega ning Kuiaaru külas asuvate Villema katastriüksuse ja Taali metskond 66 katastriüksuste va- heliste piiride muutmisega.
 17. Nõustuti Tammiste külas Män- niku kinnistu ja Sepa kinnistu koosseisu kuuluvate katastriük- suste jagamisega.
 18. Nõustuti Muti külas asuva Ven- nametsa kinnistu koosseisu kuu- luva katastriüksuse jagamisega.
 19. Muudeti Sindi linnas Pioneeride puistee katastriüksuse lähiaad- ressi ja määrati uueks lähiaad- resiks Tarkuse puistee.
 20. Muudeti Tammiste külas Tam- miste tee 45 katastriüksuse lä- hiaadressi ja määrati uueks lä- hiaadressiks Moonipõllu tee 9.
 21. Nõustuti Murru külas asuva Murro katastriüksuse jagamise- ga.
 22. Nõustuti katastriüksuste moo- dustamisega Tori vallavolikogu 15.08.2024 otsusega nr 286 kehtestatud detailplaneeringu alusel.
 23. Muudeti Tori vallavalitsuse 28.07.2021 korraldust nr 529 „Sundvalduse seadmine“ ja 17.09.2024 korraldust nr 570 „Sundvalduse seadmine“.
 24. Anti välja kaks korraldust sund- valduse seadmiseks.
 25. Kinnitati viis restaureerimistoe- tuse saajat.
 26. Kinnitati kahe 2024. a hajaasus- tuse programmist rahastatud

projekti aruanne ja otsustati toe- tus välja maksta.

27. Muudeti Tori vallavalitsuse 26.03.2025 korraldust nr 177 „Tori valla noortevolikogu vali- miskomisjoni kinnitamine“ ja lisati valimiskomisjoni nimekirja Are kooli õpilasesinduse esindaja Kerlin Hütt.
28. Kiideti heaks ja suunati avalikus- tamisele Tori põhikooli arengu- kava 2025–2028 projekt.
29. Otsustati eraldada reservfondist 1110 eurot Sindi lasteaia män- guväljakule uue kiige soetami- seks.
30. Tunnistati kehtetuks Tori valla- valitsuse 29.01.2025 korraldus nr 38 „Lisaõppe võimaldamine põhikooli lõpetanule“.
31. Moodustati Tori valla noorsoo- töökeskuse juhataja vaba ame- tikoha konkursi korraldamiseks komisjon.
32. Kinnitati Tori valla koolide sam- muvõistluse „Aprillis iga samm loeb“ auhinnad ja komisjoni koosseis.
33. Kinnitati loome- ja spordistipen- diumi komisjoni koosseis.
34. Jäeti kolme vabaihenduse taot- lus ühekorde toetuse saamiseks rahuldamata.
35. Anti avaliku ürituse korraldami- se luba:
 - Kristo Kiisale mudelautode meistrivõistlusteks Sauga alevi- kus 10. mail;
 - OÜ-le Koduküla Kohvik üritu- seks „Rõõmsate laste lustipäev“ Jõesuu külas 10. mail;
 - MTÜ-le Taali Rahva Selts üri- tuseks „Taali küla turvalisuse mäng“ Taali külas 18. mail;
 - Tori valla kultuurikeskusele muuseumiööks Tori alevikus 17. mail;
 - Sindi aerutamisklubile Sindi aerutamistfestivaliks ja Sindi ka- rikavõistlusteks Sindi karestikul 23.–25. mail;
 - MTÜ-le Eesti Lipu Selts Eesti lipu päeva tähistamiseks Sindi linnas 4. juunil;
 - MTÜ-le Sindi Ultrad B-tasandi jalgpallimänguks Sindi linnas 1. juunil.
36. Kinnitati Tori valla raamatukogu haruraamatukogude ja välistee- ninduspunkti lahtiolekuajad su- vekuudel.
37. Otsustati rahastada valla eelar- vest kolme lapsehoiuteenusel käiva lapse lapsehoiuteenusel ko- hatasu, kes ei ole saanud kohta lasteaias.
38. Otsustati sõlmida kahe isikuga sotsiaaleluruumi üürileping.
39. Otsustati kanda lootusetuks nõue summas 194,41 eurot.

Vallavalitsuse istungite protokol- lide ja vastuvõetud õigusaktidega saab tutvuda valla kodulehel www.torivald.ee.

TORI VALLAVALITSUS
Telefon: 445 1881

E-post: tori@torivald.ee
Koduleht: www.torivald.ee

Uudisteportaali:
uudised.torivald.ee

Arengukava koostamiseks alustati sisendi kogumist juba kevadel

LAURI LUIDE

KOMMUNIKATSIOONINÕUNIK

Tavapäraselt toimuvad Tori valla arengukava kaasamis-koosolekud augustis, kuid 2025. aasta on valimiste aasta. Selleks, et olulised kogukondlikud ettepanekud ei jääks infomüra varju ja leiaksid oma tee valla tegevusplaani, toimusid seekordsed kohtumised elanikega juba mais ja juunis.

Kohtumised korraldati üheksas kogukonnas: Jõesuus, Eametsas, Saugas, Kilksamal, Ares, Tammistes, Sindis, Toris ja Urgel.

Kohtumistel anti osalejatele ülevaade valla suurematest planeeritud tegevustest. Näiteks töötab vallavalitsus aktiivselt Tammiste algkool-kogukonnakeskuse ehitamise nimel. Selle suve lõpuks plaanitakse sõlmida leping ehitajaga ning kompleks peaks valmima 2026. aasta sügiseks. Samuti on paigas Sauga uue kooli asukoht Jänesselja lasteaia lähisel. Järgmised sammud on detailplaneeringu kehtestamine, arhitektuurikonkurss ja ehitamine. Sel suvel algab Tori kooli rekonstrueerimine, mille raames paigaldatakse ventilatsioon ja hoone muudetakse energiatõhusamaks. Sindi muusikakool on viimaste aastatega tubliski kasvanud ning arutatakse uute ruumide või täiesti uue maja rajamise võimalusi.

Sügisel saavad valmis Sindi rae-koja renoveerimistööd, vallavalitsus

kolib sinna sisse veel selle aasta jooksul. Sauga teenuskeskusesse jäävad haridus- ja kultuuriosakond ning sotsiaalosakond.

Saugasse, Sintis, Aresse, Torisse ja Tammistes kavandatakse jäätmete kogumispunkti rajamist.

Lisaks vallaülestele teemadele arutati igas piirkonnas konkreetseid kohalikke küsimusi:

Jõesuu. Enne üldiste teemade arutelu tutvustati uue bussipeatuse eeskislahendust, mis peaks veel sel aastal ehitamisele jõudma. Elanikel on mure teede seisukorra pärast, nt Keskuse tee vajumised ja lombid. Orava teele soovetakse teekünnist, keskusesse väljõusaali ja märgiti, et sajuvee ärajuhtimise lahendus vajab täiendamist. Toodi välja vajadus koolibussiringide järele ka suvepeerioidil.

Eametsa. Peamised teemad olid ühisveevärk ja -kanalisatsioon, teekatte parandused, valgustus, sõiduteede turvalisus ja parem bussiliiklus.

Arengukava kaasamiskoosolek Eametsas. Foto Lauri Luide

Sauga. Kõlama jäi vajadus pargiala järele, kus saaks korraldada kogukonnaüritusi. Murekohtadeks olid ka Jänesselja tänava liiklus, lumelükkamise kvaliteet ja Allika tee liiklusemärgid.

Kilksama. Arutati Tammiku tee kordategemist, bussiaegade muutmist lastele sobivamaks, vajadust õhtuse bussi järele. Toodi esile ka soovid paigaldada teekünnised, täiendada teemärgistust ja tänavavalgustust.

Are. Enamik ettepanekutest puudutas avalikku ruumi – soovitakse ujumiskohta, virgestusala arendamist, prügikaste ja jalgrattahoidjat. Samuti arutati bussiliikluse tihendamist.

Tammiste. Elanikud tegid mitmeid ettepanekuid teede ja ristmike kohta (nt Kellukese tee, Susi-Otsa jt). Samuti kõlas ettepanek bussiliini nr 13 marsruuti muuta nii, et see viiks Tammiste lasteaia juurde, ja lisada otsebusi sõit Tammistest Papiniidu suunas. Toodi välja ka mõte rajada avalikuks kasutuseks välietid Coop kaupluse juurde. Uuemetsa elanikud soovivad ujumiskoha tähistamist, prügikastide ja poide paigaldamist ning kiike mänguväljakule. Samuti käsitleti teede ja haljastuse teemasid ning arutati, kas oleks võimalik rajada ujukaid paatide jaoks.

Sindi. Toodi välja mitmed mured seoses heakorra ja niitmisega, soovitakse tänavavalgustuse täiendamist ja rohkem prügikaste pinkide juurde.

Urge. Elanikud soovivad teekünnist raamatukogu ette. Valla esindajad lubasid korraldada eraldi kohtumise Urge kogukonnaga, et arutleda, kuidas Urge avalik ruum välja võiks näha.

Tori. Kõlama jäi vajadus selgust saada Raudrohu tee kruutide ja Muraka tee 1 maja tuleviku osas.

Kevadised kohtumised tõestasid taas, et vallaelanikud on aktiivsed, mõtlevad kaasa ja soovivad oma elukeskkonda parandada.

Tori valla ettevõtjate ümarlaud algas Uida talu külastusega. Foto: Lauri Luide

Tori valla ettevõtjate ümarlaud tõi kokku tegusad inimesed ja olulised teemad

LAURI LUIDE

KOMMUNIKATSIOONINÕUNIK

22. mail toimus Tori valla ettevõtjate ümarlaud, kus osales mitukümmend ettevõtjat valla eri paigust. Kohtumine andis hea võimaluse jagada kogemusi, saada ülevaade valla arengusuundadest ja arutada ühiseid muresid ning võimalusi. Päev algas Uida talu külastusega, kus peremees tutvustas oma piimafarmi ja jagas igapäevase töö rõõme ja väljakutseid.

Kuigi iga ettevõtmine toob kaasa oma keerukused, jäi kõlama, et suuremaid probleeme ei ole – pigem tuleb pidevalt kohaneda, otsida uusi lahendusi ja hoida tasakaalu. Selline mõtteviis peegeldus ka ülejäänud päevast, kus esile tõusid nii praktilised teemad kui ka pika-vaatega arengud.

Peale talu külastust koguneti Are huvikeskusesse, kus toimus sisuline arutelu valla ja ettevõtluskeskkonna hetkeseisust ja tulevikust. Üheks keskseks teemaks oli tuuleparkide planeerimine Tori vallas. Abivallavanem Signe Rõngas selgitas, milli-

ses faasis on erinevad projektid, milliseid küsimusi see on tõstatanud ning kuidas valla arengut ja kohalike huve tasakaalustada.

Samuti räägiti Tori valla kriisivalmidusest – sellest, kuidas omavalitsus on valmis reageerima võimalikele eriolukordadele, alates looduskatastroofidest kuni küberintsidentideni. Arutati, millised on olemasolevad süsteemid ja kuidas saaks ettevõtjad olla sellesse koostöösse paremini kaasatud. Osalejatele tutvustati ka valla elanikkonnakaitse spetsialisti Hanno Saksi, kelle ülesanne on veenduda, et nii vallavalitsus kui elanikud, ettevõtjad ja muud asutused oleksid kõikvõimalikeks ootamatusteks parimal viisil valmis.

Kolmandaks oluliseks arutelu-punktiks oli valla lähiaastate arenguplaan: investeeringud, taristu parandamine, kogukondade toetamine ning koostöövõimalused kohalike ettevõtjatega. Ettevõtjatel oli võimalus esitada küsimusi, teha ettepanekuid ja jagada oma kogemusi.

Sellised kohtumised aitavad tugevdada usaldust ja koostööd omavalitsuse ja ettevõtjate vahel. Need on olulised sammud elujõulise ja areneva valla suunas, kus otsuseid kujundatakse üheskoos ning kohalike inimeste realseid vajadusi ja vaateid arvestades.

Tori vald toetab Ukrainat võidule jõudmisel

PRIIT RUUT

ABIVALLAVANEM

Täiemahuline sõda Ukrainas on kestnud juba üle kolme aasta ning vaatamata maailma liidrite rahu-püüdlustele ei ole selle lõppu näha. On selge, et see sõda ei saa lõppeda ebaõiglaselt Ukraina rahva jaoks. Selline lõpp tähendaks küll mõneks ajaks rahu, kuid pikas vaates oleks ohuks ka meie riigile. Seetõttu peame ka meie andma oma panuse, et

Ukraina oleks agressoriga võideldes edukas.

Tori vald on lisaks Ukrainast saabunud põgenike vastuvõtmisele ning nende toetamisele kohapeal panustanud ka otseselt Ukraina vabaduse eest võitlejatesse. Õige pea pärast sõja algust toetas vald rahaliselt Ukrainat relvajõude 10 000 euroga ning veidi hiljem saadeti relvajõududele seni valla teenistuses olnud maastur Toyota Hilux. Seda autot, Tori valla logoga ja kuulipildujaga katusel, nähti rindejoonel liikumas veel hulk aega hiljemgi. Kuigi autod on seal kulumaterjal, püsib lootus, et see masin teenib sõjamehi veel praegugi.

Teise masinana saatis vald Ukrainasse mikrobussi. Valla vajadus bussi

Foto: erakogu

järele oli aja jooksul vähenenud ning võrreldes bussile tehtavate kulutusi ja selle kasutatavust, tundus mõistlik bussist loobuda. See buss läks

Ukraina lennuväele ning siinkohal täname MTÜ-d Võidutahe bussi vahendamise eest sihtkohta. Buss sai täis laetud ka humanitaarabi, selle

eest suur tänu annetajatele, kes bussi täita aitasid!

Suur tänu vallakodanik Anti Vilurile, kes müüs Ukrainasse saatmiseks soodsalt oma seisma jäänud sõiduauto, ning vallavalitsuse ja hallatavate asutuste töötajatele, kes auto ostu ning Zaporizhžasse saatmist toetasid. Auto sai Eesti Punase Risti Pärnumaa seltsi abil vajalikku humanitaarabi täis laetud ja teenib praegu juba sõjaväelasi rindejoonel. Toetajad olid niivõrd aktiivsed, et nende abil sai osaliselt rahastatud veel ühe sõiduauto saatmist samasse piirkonda.

Aitäh kõigile, kes on aidanud vabaduse eest võitlejaid toetada! Kuna sõda veel kestab, läheb abi veelgi vaja. Püüame siis jõudumööda kurjale vastuseisjatele abiks olla ka edaspidi.

Kõrsa harrastusteadeuse rada on avatud!

KÄRT LINDER
KESKKONNANÕUNIK

PIRET PUNGAS-KOHV
WATERLANDS
KAASPROJEKTIJUHT

Maikuu viimasel päeval avati Sindi linna lähisel Kõrsa raba sopis Saiasoo Eesti üks esimesi harrastusteadeuse radu, kus ümbruse kohta tehtud vaatlusandmeid saab telefoni abil saata soode taastumist jälgivatele teadlastele.

Eestimaa looduse fondi (ELF) poolt korraldatud avamis-päeval jagus tegevusi terveks päevaks: istutati 1500 jõhvikaime, jalutuskäikudel koos Tartu ülikooli ja ELFi giididega sai lähemalt tutvuda raja omapära ning harrastusteadeuse peatuspunktidega. Üritusest osavõtjad kohtusid rajal näiteks nastikute ja rästikutega ning said pildistada kaunilt õitsvat halli käppa. Kõrsa raba loodusväärtustega tutvumise kõrvale rääkis vallaarhitekt Helle-Triin Hansumäe Sindi linna kujunemise ajalugu ja kalevivabriku rollist selles.

Kõrsa raba ja selle ümbrus ongi tegelikult eriilmeline – sellelt suurelt alalt võib leida looduskaitse liike, pärandkultuuriobjekte Raudmetsa-Sindi talitee jälje, suletud Sindi prügilat ja aktiivse turba-kaevanduse. Lisaks on teada, et 1860. aastal alustati Sindi kalevivabriku jaoks rabas Eesti esimese mehhaniseeritud turba-kaevandamisega. Avatud harrastusteadeuse rada valmis aga hoopis endisel turbatootmisalal, kus kaevandamisega alustati 1966. aastal ja lõpetati 1998. aastal ning seitse aastat

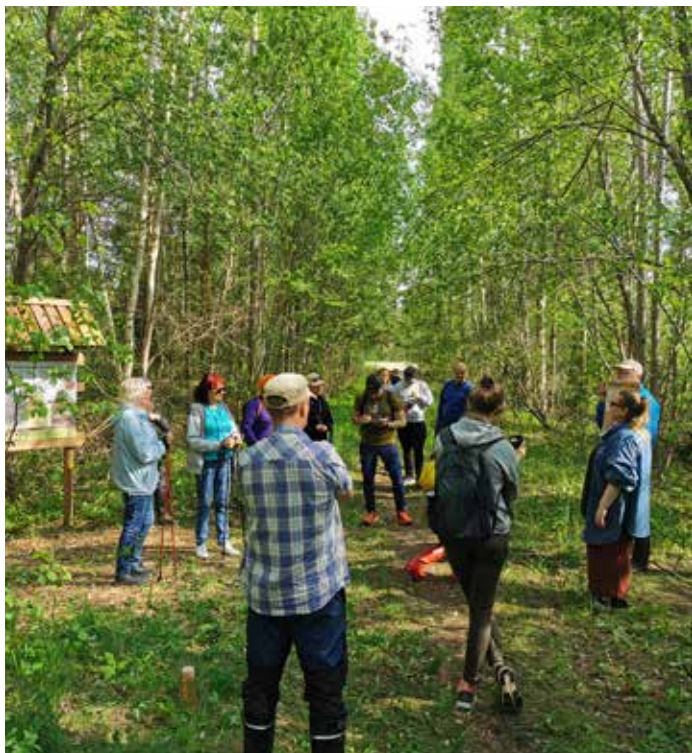
hiljem otsustati, et isetaastumine on alal hea, mistõttu sai sellest alast jääksoo.

Rahvusvahelise projekti WaterLANDS raames loodi sellele jääksoo alale tingimused, et soodustada soometsadele iseloomuliku taimestiku taastumist ja turba tekkimist. Jääksoo taastamistööde projekti käigus valmis ka harrastusteadeuse rada, kus lisaks jalutusvõimalusele saab aidata teadlastel jälgida, kuidas jääksoo muutub ning taastub nii turbakaevanduse kui ka taastamistöödest. Kogu raja pikkus on 4,3 km, millest pool kulgeb läbi taastamisala. Rajal on seitse peatuspunkti, kus saab näiteks mõõta veetaset, märkida ja märgata soos elavaid liike ning pildistada maastikku. Raja teine pool kulgeb mööda Sindi linna tänavaid.

Lisaks on ELFi poolt loodud Kõrsa õppeprogramm, mis võimaldab haridusasutustel luua omaale sobivate ülesannetega tööleht, et aidata uurida soos toimuvat. Augustis, enne kooli on kavas teha õpetajatele sel teemal väike koolitus. Huvilised võivad oma osalussoovist anda märku aadressil piretpk@elfond.ee.

Rajal asuva konnatiigi juures on valminud Elo Liivi maastikukunstiteos, mille märkamise jääb kõigile külastajatele ülesandeks. Etterutavalt olgu öeldud, et teos saab lõplikult valmis sügisel koos kohalike abiga. Jälgi reklaami sotsiaalmeedias ja valla kodulehel!

Lisame, et rajale ligipääs on Pärnu-Tori-Paide mnt umbes 8. kilomeetril pöörates maanteelt Soo tänavale, kust on näha infotahvel kaardiga, suunaviit ning parkla, kuhu autoga tulijad saavad muga-valt oma auto jätta.

Kõrsa harrastusteadeuse rada sai avatud.

Foto: Kärt Linder

Rohealal kasvavate taimede ilu vajab aega ja mõistmist

KÄRT LINDER
KESKKONNANÕUNIK

2023. aasta teises pooles valmis projekti „Elurikas Tori vald“ raames Sindi kärestiku juurde roheala, mis rajati endisele kruusaplatsele.

See ala on ühtlasi jätkuks samal aastal valminud kärestikuäärsele valgustatud promenaadile. Kuna roheala rajamine jäi sügisesse, algas taimede kasv ja tärkamine alles 2024. aastal. Niidukoos- lus kujuneb välja mitme aasta jooksul – lõplik pilt saab selgemaks 3–4 aasta pärast. Kuna uus haljasala on tekitanud palju küsimusi ja vastandlikke arvamusi, selgitame selle rajamise eesmärke ja olemust.

Sindi linnas on küll mitmeid parke, kuid nende liigirikkus ja taimede mitmekesisus on sageli tagasihoidlikud. Sama kehtib ka valla teistes piirkondades asuvate haljasalade kohta, kus domineerib väga sagedane niitmine. Kokku on Tori vallas üle 100 hektari vallavalitsuse hooldatavaid haljasalasid, mis on jagatud nelja erineva hooldustaseme (kvaliteedinõuded ja niitmise sagedus) vahel. Enamik alasid kuulub kõrgeima ehk esimese hooldustaseme alla, kus niitmist tehakse väga sageli. Seevastu vähemkasutatavad alad on määratud neljandasse hooldustasemesse, mille puhul niidetakse minimaalselt. Sel-

Foto: Kärt Linder

Foto: Piia Salundi

line hooldusvõte võimaldab säilitada ja suurendada elurikkust, pakkudes paremat elukeskkonda putukatele, lindudele ja väikeloomadele. Just seda põhimõtet järgime ka uue roheala hooldamisel.

Roheala asub Pärnu jõe ääres, mille looduslikel kal- lastel kasvab iseenesest lop-

sakas ja mitmekesine taimestik. Ala rajati kruusaplatsele, mis oli tekkinud Sindi paisu lammutustööde käigus. Enne paisutööd oli seal siiski omane jõeäärne taimkate olemas ning just seetõttu oli oluline taastada kohalik looduslik kooslus ka selles kohas.

Rohealale on rajatud kolm erinevat ala. Suures osas katab roheala looduslik kruusamuru, millele saab jõeäärseks jalutuskäiguks auto parkida – alal kasvavad taimed on harjunud tallamisega. Sõidu- ja jalakäijate tee on kaetud peenikese graniitkillustikuga ja äärekiviga eraldatud muudest aladest. Nende alade vahele jäävad kodumaiste niidutaimedega lilleniidud koos puude ja põõsastega. Kui eelmisel aastal oli taimede kasv tagasihoidlikum, siis tänavu on paljud liigid jõudsalt tär- ganud ning taimestik võib mõjuda ootamatult lopsa- kana. Lilleniidult leiab aga palju tuttavaid liike, näiteks harilik härjasilm, aasristik, süstlehine teeleht, longus põisrohi, harilik nõiahammas ja harilik ussikeel. Tõepoolest kasvavad seal ka mõned taimeliigid, mida ei külvatud, aga vaatamata sellele on ka nende puhul tegu meie enda kohalike liikidega.

Elurikkuse säilitamine ja suurendamine on meie kõigi ühine vastutus. Looduslikel haljasaladel ei ole eesmärgiks esteetiline ühtlus ega lühike- seks pügatud muru, vaid mitmekesine kooslus, mis pakub varju, toitu ja elupaika palju- dele liikidele. Iga taimeliik, ka see, mis võib esmapilgul tun- duda „umbrohuna“, mängib ökosüsteemis oma rolli. Kui suhtume sellistesse aladesse mõistvalt ja avatud meele- ga, aitame kaasa tervema ja elu- jõulisema keskkonna kujune- misele – mitte ainult putuka- tele ja lindudele, vaid ka meile endile.

SEGAPAKENDI MEELESPEA

Tori Vallavalitsus tuletab meelde segapakendi liigiti kogumise ning üleandmise võimaluste ja tingimuste osas. Jäätmeid saab üle anda jäätmevedajale korraldatud jäätmeveo raames või viia avalikesse mahutitesse (asukohad leitavad valla kodulehelt <https://www.torivald.ee/pakendikonteinerid>). Segapakendi üleandmine tekkekohal jäätmevedajale on võimalik kõikidel jäätmevaldajatel. Segapakendite tekkekohal üleandmine korraldatud jäätmeveo raames on TASUTA. Üleandmine jäätmevedajale on võimalik kogumismahutiga või pakendikotiga. Pakendikotid annab igale soovijale jäätmevedaja ja seda tasuta. Pakendikoti saamiseks tuleb pöörduda jäätmevedaja klienditeeninduse poole. Kui jäätmevaldaja soovib segapakendit anda üle oma konteineriga, tuleb tal tähistada konteiner vajalike andmetega (jäätmevaldaja nimi, jäätmeliigi nimetus).

- Segapakendi hulka kuuluvad kõikidest materjalidest pakendid, mis tarbimises tekivad.
- Pakend peab olema oma tootest tühi, vajadusel kergelt loputatud.
- Segapakendi hulka ei tohi panna määrdunud pakendeid ja ohtlikke aineid sisaldavaid pakendeid nt aerosoolpudel. Määrdunud pakend pane segaolmejäätmete mahutisse. Ohtlikke aineid sisaldanud pakend vii jäätmejaama.
- Pakendid tuleb mahutisse panna lahtiselt või läbipaistvas kotis. Konteinerisse ei tohi pakendijäätmed visata läbipaistmatu kotiga (nt poe ostukott, must kilekott jm).
- Kui tekkekohal kogutavate jäätmete kogumismahutis või kogumiskotis on jäätmeid, mis ei vasta kogutavale jäätmeliigile, siis on jäätmevedajal õigus rakendada mittenõuetekohaste jäätmete tasu. Sellise tasu suuruseks on vastava suurusega segaolmejäätmete kogumismahuti graafikuväline teenustasu. Kogumiskoti osas on tasu suuruseks 140 liitri- se segaolmejäätmete mahuti graafikuväline tühjendamise tasu.

Segapakendiks on näiteks:

- Karastus- ja alkohoolsete jookide (pandimärgita) pudelid, alumiiniumpurgid (v.a klaaspudelid)
- Toiduainete purgid
- Kilekotid ja pakkekile
- Toote ümber olnud penoplast
- Kosmeetika- ja hooldustoodete ning tarbekaupade pakendid
- Piima- ja piimatoodete, mahla- ning veinipakendi (kile- ja tetrapakend)
- Metallkorgid ja -kaaned
- Salatikarbid
- Konservikarbid
- Leiva ja saia kotid, singi ja juustu pakendid

Are kooli õpilased osalesid ajalooalaste uurimistööde võistlusel Eesti Vabariigi Presidendi auhindadele

MARJU SEPP

ARE KOOLI ÕPETAJA

16. mail toimus hari-
dus- ja teadusminis-
teeriumi Tartu majas
Eesti noorte ajaloo-
teemaliste uurimis-
tööde ja praktiliste
tööde konkursi „Kest-
mine ja katkemised“
lõputseremoonia. Ko-
hal oli ligi 120 õpilast,
õpetajat, lapsevane-
mat, samuti žürii ja eri-
nevate mäluasutuste
esindajad. Aukülaselise-
na andis raamatupree-
miad ja peapreemiad
üle presidendiproua
Sirje Karis.

Are kooli esindus ja tulemu-
sed:

- Andro Pähkel, 7. kl – Eesti ajaloo- ja ühiskonnaõpe-
tajate seltsi (EAÜS) tä-
nukiri loovtöö eest „Eesti
pealinnad. Maakaart Ees-
ti pealinnadest“;

Are kooli õpilased ajalooliste uurimistööde konverentsil

Foto: Olja Kremer

- Jan-Gerdo Klaas, 7. kl – EAÜSi tänukiri uuri-
mistöö eest „Ülevaade
põnevamatest persooni-
dest Are Kooli külaliste-
raamatust“;
- Christopher Reander
Peeterson, 8. kl – loov-
tööde I koht põhikooli
astmes töö eest „Elve
Tamvere elu Are koolis.
Nimelise pingi meister-
damine“;

- Kusti Kuusik, 8. kl – raa-
matupreemia ja Eesti
Rahva Muuseumi eripree-
mia uurimistöö eest „Are
– enne ja nüüd“;
- Deivid Saal, 8. kl –
EAÜSi tänukiri loovtöö
eest „Eesti ajalugu sõnas ja
pildis“;
- Kairon Hütt, 9. kl –
EAÜSi tänukiri uurimis-
töö eest „Ettevõtlik Are
piirkonnas“.

Õpilaste ajalooalaste uurimis-
tööde võistlus Eesti Vabariigi
Presidendi auhindadele toi-
mus 26. korda. Tööd hindas
žürii, mille koosseisu kuulusid
mitmete teadusasutuste esinda-
jad. Konkurssi korraldab Eesti
ajaloo- ja ühiskonnaõpetajate
selts, seda toetavad Vabariigi
Presidendi Kultuurirahastu
ning haridus- ja teadusminis-
teerium (toim).

Pehmete tiibade all kasvavad suured südamed

HELINA ANDRESEN

LAPSEVANEM

Jänesselja lasteaia
Mõmmikute rühmas
algas kevadel erili-
ne teekond. Algas
projekt, mis õpetab
eluringi, vastutust ja
hoolimist mitte töö-
vihiku ja õpiku kaudu,
vaid otse elust enesest
– tibude projekt.

Kõik sai alguse 23. aprillil, kui
inkubaatorisse asetati sooje-
nema munad. Ootusärevuses
lapsed said teada, et elu sünni-
b aeglaselt, soojust ja hoo-
litsuse toel. Peale kolme nädala
vaikust juhtus ime. Koorus
esimene tibu! Kogu rühma
õhkkond oli põnevust täis.
Lapsi köitis vaatamäng, kui-
das väike ja abitu tibu ke end
munast välja võitles.

Foto: Irina Tuulik

Sellest päevast alates on
rühmaruumid olnud koduks
viiele armsale sulelile, Mõm-
mikute oma tibudele. Lapsed
on saanud olla osa nende iga-
päevaelust. Nad on õppinud
kohustust hoolitseda kellegi
eest – hoida, armastada, anda

süüa ja viia õue. Nad on aru-
tanud, kuidas tibusid end tun-
nevad, mida nad vajavad,
miks nad piiksuvad või miks
nad tahavad lähedust ja sooja.
Me näeme iga päev, kuidas
lapsed arenevad empaatilise-
maks, julgemaks ja huvituvad

aina rohkem meid ümbritse-
vast. Tibude projekt on olnud
palju enam kui lihtsalt tore
kevadine ettevõtmine. See
on praktiline õppetund elust,
hoolimisest ja märkamisest.
Laste silmad säravad, kui nad
räägivad oma tibudest. Nende
käitumine on muutunud
tähelepanelikumaks ja nad
mõistavad, et väikese elu eest
vastutamine nõuab kannatlik-
kust ja armastavat südant.

Jänesselja lasteaed usub, et
just selliste kogemuste kaudu
kujunevad targad, tundlikud
ja hoolivad inimesed. Täna on
need lapsed veel väikesed, kuid
nad juba mõistavad, et iga elu
– olgu see tibu või inimene
– väärib tähelepanu ja armas-
tust.

Pehmete ja soojade tiibade
all kasvavad suured armastust
täis südamed. Ja just selliseid
südameid me tahamegi kasva-
tada.

Sindi lasteaeda tunnustati Rohelise Kooli lipuga

MARIS KUUSK

RITA REILENT

ROHELISE KOOLI MEESKONNA
LIIKMED

Trummipöörin!!! Sindi
lasteaed pälvis teist
korda Rohelise Kooli
roheliipu rahvusvahelise
tunnustuse keskkon-
nahoidliku ja kehtlikku
arengut väärtustava
haridustöö eest.

Hindaja tagasiside oli tun-
nustav: roheteemad on
meie igapäevategevus-
tesse hästi loimitud.

Meie lasteaed väärtustab
loodust – vii-
bime palju õues,
kasvatame ise toitu
õppeaias, sorteerime
jäätmekäitumise, hoiame ning
võimalusel suurendame
õueala liigirikkust ja osa-
leme erinevates keskkonna-
kampaaniates. Loodus on
meie õppekeskkond! Meie

keskkonnateadlikkust kasvab
iga aastaga. Roheline lipp on
uhke märk sellest, et oleme
õigel teel!

Kutsume üles ka teisi valla
lasteaedasiid ja koole võrgusti-
kuga ühinema. Koos oleme
nähtavamad ja saame roh-
kem kaasa aidata oma keskkon-
na hoidmisele. Samuti
saame jagada kogemusi ja teha
koostööd.

Rohelise Kooli programm
on suunatud nii lasteaedadele
kui ka koolidele, see toob kesk-

konnahoidliku mõtteviisi ja
tegutsemise õppeasutustesse.
Programm pakub õppemater-
jale, meetodeid ja suuniseid,
kuidas loimida keskkonna-
haridust kõigisse õppeaine-
tesse ja tegevustesse. Rohelise
lipu taotlemiseks on oluline
järgida Rohelise Kooli prog-
rammi põhimõtteid õppeasu-
tuse juhtimisel, õppetöös ja
õppehoone haldamisel. Lipu
saamise kriteeriumid vaatab
igal aastal läbi Rohelise Kooli
komisjon.

Noorte heaolu spetsialistilt saab infot ja tuge

Oma tööd tutvustab
noortegarantii tugi-
süsteemi juhtumi-
koordinaator Andrea
Rebane.

Minust ja minu tööst

Mina olen Andrea, noorte
heaolu spetsialist Tori vallas.
Olen pühendanud oma elu
laste ja noortega töötamisele,
pakkudes neile vajalikku in-
fot ja tuge erinevate väljakut-
sete ületamisel. Minu hobiks
on õppematerjalide loomine,
mis aitavad lapsevanemal-
tel ja õpetajatel laste arengut
toetada. Laste areng, mõtted
ja eripärad on mind alati
paelnud, mistõttu olen val-
linud ametid, kus saan olla
noortele lähedal.

Tunnen tugevat motivat-
siooni noorte elu paremaks
muutmiseks, eriti nende, kes
on jäänud ilma tugivõrgus-
tikut ja kes on elus ummi-
kusse sattunud. Usun, et
igas noores on olemas peidus
tahe ja soov, mis tuleb liht-
salt üles leida.

Väljakutsed ja
lahendused

Tori valla noored vajavad
eriti tuge vaimse tervise osas.
Ärevus, depressioon ja stress
on levinud probleemid, mis
nõuavad tähelepanu ja mär-
kamist. Noort toetades loo-
me ühise plaani ja liigume
selle suunas noorele sobivas
tempo.

Üks minu suurimaid edu-
lugusid on aastaid kodus
olnud noore toetamine koo-
litustele ja tööle naasmisel.
Noorel puudus vaimse ter-
vise tõttu motivatsioon ja
tahe midagi ette võtta. Algu-
ses polnud tal koostöösse
usku, kuid pärast mitmeid
kohtumisi leidis ta usalduse.
Eesmärkide seadmise kaudu
leidsime talle sobiva tee töö-
turule naasmiseks. Tema
sõnul poleks ta ilma minu
abita seda suutnud. Sellised

edulood annavad jõudu ja
indu edasi tegutseda.

Koostöö ja tulevik

Koostöös peitub võti, mis
võimaldab päriselt midagi
ära teha. See hõlmab kõiki
võrgustikupartnereid: kooli,
noortekeskust, tugispetsia-
liste, kohalikku omavalit-
sust, haiglat jne. Korraldame
ühisüritusi ja võrgustiku-
kohtumisi, et arutada noorte
vajadusi ja võimalusi ning
jagada teadmisi ja parimaid
praktikaid. Soovime üha
enam kaasata noori ühisüri-
tuste korraldamisse ja toeta-
da nende initsiatiivi.

Kui saaksin kohe midagi
muuta, parandaksin psüh-
holoogiliste tugiteenuste kät-
tesaadavust. Ei oleks pikki
ooteaegu ja abi oleks kiirem!

Kontakt

Julgustan noori minu poole
pöörduma – isegi kui hetkel
tundub, et tugi ei ole vaja-
lik. Alati ei pea olema suur
mure, piisab lihtsalt küsi-
misest ning saan suunata
õige info või teenuse juurde.
Oluline on, et ükski noor
ei jääks tähelepanuta ning
igati oleks võimalus leida
oma tee hariduses, tööturul
või mõnel muul arenguteel,
näiteks mitteformaalses ha-
riduses. Selleks olen loonud
Facebooki lehe „Noorte hea-
olu spetsialist Tori vald“, kus
jagan infot koolituste, semi-
naride ja töövõimaluste koh-
ta ning pakun tuge vaimse ja
füüsilise tervise hoidmiseks.
Samuti saab minuga ühen-
dust võtta e-posti ja telefoni
teel, kontaktid on leitavad
valla kodulehelt.

- Andrea Rebane
- Tel 504 6322
- E-post andrea@pol.parnumaa.ee
- Fb „Noorte heaolu spetsialist Tori vald“

Urvakeste rühm koos õpetajatega.

Foto: Maria Sinisalu

Mõni hetk on ilusam kui teine

HELERI HOOG
TAMMISTE LASTEAED-
ALGKOOLI ÕPETAJA

*Mõni hetk on elus
ilusam kui teine
Mõni hetk on kohe
väga, väga ilus...*

Need tabavad luuleread ise-loomustavad suurepäraselt Tammiste lasteaed-alkooli Urvakeste lõpupeo programmi. Lastel algas lõpurühma programm juba avapauguga 21. mail, mil koolieelikud külastasid Kõrsikute vabrikut ning Vanni kino, kus sai päris ise meeskonnatööna valmistada pärimaitagnat, taignat rullida ja pitsale meelepärasteid komponente valida. Pitsaade küpsetamise ajal vaatasid lapsed päris õiget Pipi Pikksuka filmi. Ja kui isuäratav pitsalõhn juba völu-

väl ninna ulatus, siis helises vahetunnikelluke. Majapere-mehe kutsus kõiki pitsavahe-tundi... Oi, kui maitsev oli oma kätega valmistatud ahjusoe amps.

See kõik oli veel algus, järgmine suur ettevõtmine oli tegus „Grill ja Chill“ koos vanematega. Sel korral vanemad grillisid ja organiseerisid pidulauad, hiigelsuure batuudi ning jäätiseauto. Vahva õhtu oli õnnistatud ka ilmataadi poolt. Samal õhtul jäid kõik lapsed lasteaeda ööseks. Rühma lakke seati tähistaevalambid ja mahedad meeleolulambid ning Une-Mati piilus akna taga juba päris varakult.

Sel aastal asus maikuu viimasel reedel kooliteele terve rühmatäis agaraid, taibukaid, õpihimulisi ja sportlikke lapsi, kes särasilmil ootavad

juba tulevast kooliaastat. Juba lõpupäeva hommikul oli laste silmis näha nii rõõmu kui ka kurbust, nii ärevust kui igatsust. Päev möödus kallistuste ja viimaste kaartide joonistamise rütmis. Lõpupeole saabusid roosamannavahused pidukleidid, uhked triiksärgid ja lakk-kingad ning vanemad, kelle silmis helkis pisaraläige ja südamlilik naeratus. Urvakestele omaselt oli pidu täis lustlikke laule ja tabavaid luuletusi ning ka rühmaõpetajad laulsid oma mudilastega kaasa. Koos Urvakestega lõpetas lasteaia ka üks Pihlamarjade rühma särasilmne ja laululusti täis tüdruk. Pihlamarjade rühm saatis teda kooliteele maskott Ritsika lõbusate mängude ja lauludega.

Olid väga kaasahaaravad ja südamesse jäävad aktused.

Sinilillemängud Tammiste lasteaed-alkkoolis

KRISLIN JÄRVELAINE
TAMMISTE LASTEAIA
LIIKUMISÕPETAJA

14. mail toimus meie majas maakondlik lasteaedadevaheline spordivõistlus „Sinilillemängud“, kus võistlustules oli üheksa lasteaeda ning koolieelikud said oma oskusi proovile panna seitsmel alal. Võisteldi nii individuaal- kui ka võistkondlikel aladel.

Hommikul õue vaadates tegi esialgu ikka meele mõruks küll, kui vihma kallas ning taevas ei paistnud selginevat. Ilma trotsides olid meile külla sõitnud Jännesselja, Pärnu-Jaagupi, Tori, Sindi ja Tootsi lasteaiad, Are kooli Suigu lasteaed ning Väandra lasteaiad Mürakarja ja Rukkilill.

Võistlustel avas meie maja direktor Oksana Laanemets, kes andis lastele päevaks kaasa julgustavad sõnad. Tammiste lasteaed-alkooli hümnid saa-

tel tõmmati masti meie lasteaia lipp, pärast seda tegid lapsed õpetaja Anu juhendamisel vahva soojenduse ning võistluspäev sai alguse. Mõõtu võeti pendelteate- ja takistusjooksus, täpsusviskes, hoota kaugushüppes, palli põrgatamises, raskuspallide kandmises rõngastesse ning kombineeritud viskevõistluses (palli- ja odavise). Kellel oli mahti, sai ühes punktis mängida ka vahvaid liikumismänge Aleksei eestvedamisel.

Üldvõidu ja rändkarika viis koju Jännesselja lasteaed. Meie lasteaed saavutas üldarvestuses uhke kolmanda koha. Suurepärase tulemus tehti pendelteatejooksus, kus ühise pingutuse tulemusena saavutati esimene koht ning tasuks oli kuldmedal ja karikas. Samuti saavutasid lapsed individuaalselt väga häid kohti, kokku viis individuaalset medalit. See on vinge tulemus! Meie lasteaeda esindasid Grete Preimann, Harriet Raadik, Grit Vabrit, Diandra Susi, Hugo Hännikäinen, Remy Meidla, Herbert Vespere ja Joonas Jürivete.

Kui kõik alad olid läbitud, ootas lapsi meie kokkade valmistatud maitsev ja kosutav lõunasöök ning tulemuste ooteaega aitas täita vahvate tantsudega õpetaja Marge. Ja kätte jõudski aeg tänada kõiki lapsi tubli soorituse eest diplomaate, medalite ja väikse meenega. Äge oli vaadata, kuidas lapsed nautisid poodiumil olemist nagu tõelised tippsportlased!

Minu kniks ja kraaps kõikidele osalenud lastele ja õpetajatele, kes olid vaprad, naerusuised ja rõõmsad ning ei lasknud ennast ilmast üldse häirida. Samuti suur kummardus kõigi meie maja inimeste ees, kes panustasid korraldusliku poole pealt ja aitasid luua kõigile osalejatele mõnusa keskkonna.

Omaltpoolt soovime edu Sindi lasteaiale, kes sai auväärselt ülesande korraldada järgmisel aastal „Sinilillemängud“.

Liikuv laps on rõõmus laps!

Jännesselja lasteaia lõpetajad

Nublude rühm. Esimene rida (vasakult): Loviise Kübar, Marta Mändla, Lisete Luhaäär, Laureen Deily Ree, Teele Oskar, Desiree Riik, Mette Kull, Grit Rohtmäe, Käteliis Kruusmaa, Nora Voll

Teine rida (vasakult): Emmaly Sõõrumaa, Aron Taigla, Mathias Kõrnas, Ruben Švans, Gabriel Remi Tamme, Arthos Lipp, Ruuben Linde, Otto Kadastik, Reno Lillenthal, Georg Uiibo, Henri Krall, Frida Grišakov

Kolmas rida (vasakult): Varje Sikka, Tea Vakker, Berit Ponn

Lottede rühm. Esimene rida (vasakult): Isabella Stern, Linda Camilla Mölder, Lilian Podstavkina, Stefi Saar, Adeele Kuuskla, Stella Liiv, Getrin Käär, Sofia Loree Liitmaa, Noora Puuram, Iti Mari Koovit, Anete Sutt

Teine rida (vasakult): Iiris Sinisalu, Sebastian Leon Pärtel, Andi Andresen, Kenneth Pendis, Brenet Sutt, Demjan Vidrik, Armin Säde, Aron Arens, Susanna Havik, Arelia Teesalu

Kolmas rida (vasakult): Jana Torn, Katri Rünkjanen, Katrin Aland

„Karu Kati ja karu Mati“ 50. kergejõustikumängude suur võit tuli Tammiste algkooli

OKSANA LAANEMETS
TAMMISTE LASTEAED-ALG-
KOOLI DIREKTOR

Väandra staadionil peeti 28. mail 50. kergejõustikumängud „Karu Kati ja karu Mati“ ja see päev jääb kauaks meie kooli ajalukku!

Meie algkoolist osales 2., 3. ja 4. klassist kokku kaheksa säravat õpilast ning juba hommikul oli õhus tunda suurt ärevust. Aastaid tagasi südamesse pugunud unistus võidust oli saamas teoks!

Meie 3. klassi klassijuhataja Kai Kukk on alati uskunud meie õpilaste võimetesse, julgustanud neid iga võistluse eel ikka ja jälle, et küll see võit

ükskord ka meie õuele tuleb ja nii see juhtuski. Liikumisõpetuse õpetaja Anu Nõmme pühendunud ettevalmistuse ja kogu südamest kaasa elamise toel tuli üldvõit Tammiste algkoolile, kogusime lausa 682 punkti! See võit ei ole pelgalt punktisumma, see on tunne, mida on sõnadesse raske panna! See on kinnitus, et unistused täituvad ja sihikindel töö tasub end alati ära. See on noorele, alustavale algkoolile tohutu julgustus ja annab hoogu edaspidiseks. Oleme oma õpilaste ja õpetajate üle ütle mata uhked!

Meie õpilaste supertiimis võistlesid:

Klaudia Hani – pendelteatejooks I koht;

Helely Hunt – pendelteatejooks I koht;

Eleriin Reemer – pendelteatejooks I koht, 400 m jooks III koht;

Triinu Kaldoja – pendelteatejooks I koht, kaugushüpe II koht, pallivise III koht, 400 m jooks II koht, 60 m jooks II koht;

Torm Platais – pendelteatejooks I koht, kaugushüpe III koht;

Rico Noormägi – pendelteatejooks I koht, pallivise III koht, 800 m jooks II koht;

Jonas Aus – pendelteatejooks I koht, 60 m jooks II koht, kaugushüpe II koht, 800 m jooks I koht;

Villem Väljamäe – pendelteatejooks I koht, 60 m jooks I koht, kaugushüpe I koht.

Suur aplaus teile, meie sportlikud õpilased! Suur tänu meie algkooli õpetajatele!

Koolitee alustamise toetus

LIINA LELOV-AASMAA
LASTEKAITSENÕUNIK

Tori vald maksab esimesse klassi minevatele lastele koolitee alustamise toetust 150 eurot lapse kohta. Toetust makstakse esimesse klassi astuva lapse vanema või lapse seadusliku esindaja taotluse alusel. **Toetus määratakse juhul, kui lapse elukoha andmed rahvastikuregistris on esimesse klassi astumise aastal 1. augusti seisuga Tori vallas.** Taotlusi hakatakse menetlema pärast 1. augustit ja väljamakseid tehakse jooksvalt vastavalt laekunud avaldustele. Toetust on võimalik taotleda lapse esimesse klassi astumise kalendriaasta lõpuni.

Taotlust saab täita valla kodulehel iseteeninduses või blanketil: www.torivald.ee/ / Teenused ja toimingud / Sotsiaal / Koolitee alustamise toetuse taotlemine. Iseteeninduses on toetust võimalik taotleda 1. augustist 31. detsembrini ja selle kaudu saadatud taotlused registreeritakse automaatselt, blanketil täidetud taotlused saata e-posti aadressile tori@torivald.ee või liina.lelovaasmaa@torivald.ee. Pabertaotlusi võtavad vastu sotsiaaltöötajad või lastekaitsetöötajad.

Info: lastekaitseenõunik Liina Lelov-Aasmaa, tel 5368 2558, e-post liina.lelovaasmaa@torivald.ee.

Rõõmsate Laste Päev Toris

1. juunil toimus Toris Rõõmsate Laste Päev. Päikesekiired paitasid juba varahommikul rahvamaja ümbrust, alates kella 11 käis vilgas askeldamine ja toimusid põnevad tegevused lastele.

Tori põhikooli ettevõtlikud õpilased kauplesid omavalmistatud hea ja paremaga. Suured ja väikesed said kappata kepphobustel, kõik said ennast proovile panna Tori spordiklubi poolt korraldatud osavusmängudes, ro-nida mööda ronimisseina, osa saada Kolme Pörsakese teadusteatri katsetest, meisterdada Tori lasteaia õpetajatega maske ning aidata robotikatöötas Peppa komipoodi. Lisaks said kõik soovijad paitada imearmsaid koduloomi, mis osutus tõeliseks hitiks. Sündmusel olid ka kohal Taali vabatahtlikud päästjad, Sindi tuletorje selts ja vetelpäästekoerad Märjad Käpad, kes rääkisid lastele turvalisusest ja õpetasid kustutamismõtteid. Päevale lisasid rõõmsat meeleolu Tori põhikooli ning Tori lasteaia laulu- ja tantsulapsed.

Suur rõõm on tegutseda kogukonnas, kus on mitmeid kohalikke inimesi ja organisatsioone, kes tulevad ja loovad kaasa.

Suur tänu kõigile panustajatele: Tori põhikooli pere, Tori lasteaia pere, Piret Drei-

Osavust sai proovida takistussõidus kepphobusega.

Fotod Ülo Soomets

mann (päevajuht), Kristi Tohv (kepphobuste võistluse kohtunik), Piret Jürgeinstein (ettevõtlusõpetaja, müügiletid), Taali vabatahtlikud päästjad, Sindi tuletorje selts, vetelpäästekoerad Märjad Käpad, Tori spordiklubi (Andra Sõmer ja Katrin Ojamaa), Rita Ruul (maskide töötuba), Kairi Merila (maskide töötuba), Kaili Limeng (robotika töötuba) ja Liivika Madar (robotika töötuba), Ülo Soomets (fotograaf).

MTÜ Tori Kultuuriseltsi nimel Jana Malõh

Tori kooli tantsulapsed.

Koduloomad osutusid päeva hitiks.

Taali vabatahtlikud päästjad õpetasid tuld kustutama.

Tori kodukohvikute öö

Kodukohvikute öö toimub Tori sees ja väljas kuni 7 km raadiuses ja natukene kaugemal laupäeval, 9. augustil ajavahemikul 17.00–22.00.

Ootame kohvikute pidajaid, kui sul on vähemalt üks neist:

- soov osaleda kohvikukoöl;
- võõrustamis- ja istumise võimalus;
- tahe tutvustada oma kokakunsti.

Ava oma aed, hoov kaaskodanikele ja meie külalistele. Kodukohvikute väärtusteks on vahetu suhtlus, uued huvitavad elamused ning võimalus astuda sisse mõnda kaunisse aeda, mida varem vaid üle heki uudistada oled saanud. Vürtsi saab lisada väikeste ülesastumistega või pere- ja majarahva poolt

talletatu eksponeerimisega – olgu selleks siis vanad esemed, fotod või mõni kogu.

Registreerimine 9. juuliks: argo.juske@torivald.ee

Registreerimisel lisa järgmine info:

- kohviku nimi;
- aadress;
- kontaktisik;
- lühitutvustus, võimalus menüü;
- plakat (29. juuliks).

Kes soovib oma kohviku varem lahti teha, siis palume see eelnevalt kooskõlastada korraldajaga. Kindlasti peab kohvik olema avatud ajavahemikul 17.00–22.00. Kes soovib kauem lahti hoida, siis seda me ei keela.

Kohtumiseni Tori kodukohvikute ööl!

Info tel 5335 9496 (Argo).

Sindi kodukohvikute päev

2. augustil saame taas otsida välja oma parimad nõud, avada vana-vanemate ja gurmeeiidolite retseptiraamatud või tuletada meelde omaenda kokakunsti originaalloomingu, et luua unustamatuid maitseelamusi Sindi kodukohvikute päeval.

Oled kohvikunistaja, kookigikupsetaja või lihtsalt hea võõrustaja?

Tule laupäeval, 2. augustil ajavahemikul kell 10 kuni 18 kohvikupidajaks, ava oma kodukohvik ja too elu hoovi!

Registreeru 7. juuliks kristel.reinsalu@torikultuur.ee

Registreerimisel lisa:

- nimi;
- aadress ja kontaktisik;
- kohviku lühitutvustus ja võimalusel menüü;

- kohviku plakat (hiljemalt 18. juuliks).

Kohvik peab 2. augustil kindlasti olema avatud ajavahemikul 10 kuni 18. Kui avad kohviku varem või sulged hiljem, palun teavitada sellest korraldajat registreerumisel.

Kodukontserdid, jäädvustatud ajalooliste hetkede eksponeerimised, erioskuste demonstreerimised või vanakraami tuulutamine on vaid mõned mõtted, millega seda päeva lisaks kokakunstile rikastada!

Tahad lihtsalt head sööki ja mõnusat seltskonda?

Tee märke oma kalendrisse, tule 2. augustil ränduriks maitseelamusele ja otsi rõõmu igas hoovis!

Kohtumiseni Sindi kodukohvikute päeval!

Info tel 5198 8934

Are, Tammiste ja Sauga piirkondade kodukohvikute päevad

Kodukohvikute toimumisajad sel suvel juuli- ja augustikuus:

- Are ja Suigu piirkonnas 26. juulil;
- Eametsas 9. augustil, päeva lõpetab külapidu Naaritsa tänaval;
- Tammistes 9. augustil;
- Kilksama ja Urge piirkonnas 16. augustil.

Kodukohvikud võivad lasekelt avada ka lähedalasuvate külade elanikud. Lisaks kookigikupsetusele võite pakkuda vabalt ka oma õues hoovi-

müüki, kõik põnevad ideed on sel päeval teretulnud.

Registreerimiseks helistage kultuurikorraldaja Viljale tel 510 5498 või kirjutage vilja.alamaa@torivald.ee.

Nagu alati, teevad kõik osalejad oma kohvikumüügi kohta reklaamplakadid, lisades kohviku nime, lahtioleku kellaajad, asukoha jm.

Ootame rohkelt osalisi nii kodukohvikuid tegema kui ka väga aktiivselt külastama – loome oma küla desse ühiselt mõnusat kogukonnatunnet!

Sindis algas lipu päev rongkäiguga, jätkus kontserdiga ja lõppes jäätise söömisega

URMAS SAARD
KÜLAUUDISED

Eesti lipu seltsi Sindi osakond tähistas 4. juunil suurejooneliselt sinimustvalge lipu 141. sünnipäeva nii oma kodulinnas kui ka Pärnus, kus esitas osaliselt oma kava ka Iseseisvuse väljakul.

Säilitades küll pika traditsiooni keskset joont alustati siiski pidupäeva teisiti ja mindi Seljamaa monumendi juurest pärast Eesti hünni mängimist ilma piduliku algustseremooniata kohe lippude lehvides rongkäigus läbi linna marssima. Lippude rivi ja rongkäiku korraldas otsast lõpuni seltsi noor liige Kaisa Hartwich. Kohal oli Pärnu noorte puhkpilliorkester Rein Vendla dirigeerimisel. Marsiti piki Pärnu maanteed, Tööstuse ja Pioneeride puisteed, kuni jõuti Sindi gümnaasiumi õuele. Enne koolimajani jõudmist orkester vaikus ja sammus vasemale ning tulijaid asusid tervitama paraadtrepi eselisevad gümnaasiumi liputoimkonna rüütlid. Neile oli see esmakordne avalik esinemine. Sindi gümnaasiumi esindus oli üks esimestest, kes tänava veebruaris osales Toompeal Eesti koolide liputoimkondade liidu asutamistseremoonial ja moodustas ka oma toimkonna.

Hoovile kogunenuid tervitas esimesena Tori vallavanem Lauri Luur, kellel paluti rääkida, mida tähendab Eesti lipp tema jaoks. Ta meenutas Tori kooli vilistlaste kokkutulekut, kus keegi õpetajatest küsis, kas vallavanema töö on raske. „Vastasin, et ei ole.“ Aga samas tõdes, et mõnikord on hetki, mis sunnivad mõtlema, kuidas olukorda lahendada. Inimeste erinevad soovid tingivad vajadust teha pidevalt valikuid, sest kõike korraga ei saa. Aga valikuid tuleb teha nii, et me kõik usuksime oma riiki, oma valda ja üheskoos muudaksime elu paremaks. „See on see, mida tähendab Eesti lipp minu jaoks – ehk, et me kõik usuksime ja pingutaksime ühiselt oma kodu ja tuleviku nimel!“

Teisena paluti kõnelema Eesti lipu seltsi juhatuse esimees Jüri Trei. „Armas Sindi rahvas! Täna hommikul me heiskasime Toompeal Pika Hermannini tornis nagu varasematelgi aastatel sinimustvalge lipu. Sealgi oli väga palju koolilapsi nagu siin Sindis, pisikesed põnnid, poisid ja tüdrukud ja kahele koolile me kinkisime pidulikud narmastega lipud riigikogu ja lipu seltsi poolt. Teie kool

Lipu päeva rongkäik marsib Sindis mööda Tööstuse tänavat.

Foto: Urmas Saard / Külauudised

on selle juba varem saanud, samuti lipu seltsi Sindi osakond.“

Veel viitas Trei eelseisvatele ülemaailmsetele Eesti kultuuripäevadele Tallinnas, Narvas ja Stockholmis: „ESTO päevadel on maailmas lehvitud Eesti lipud ka siis, kui meil ei tohtinud neid kasutada. Nead seda traditsiooni hoidsid, kandsid ja nõusid Eestile taas vabadust.“ Trei tänas ka Sindi gümnaasiumis loodud liputoimkonda. Kuberneril aias toimunud pidulikul lipuheiskamisel tänas riigikogu esimees eraldi äsja loodud Eesti koolide liputoimkondade liitu, mille tekele ka lipu selts kaasa aitas, vahendas Trei hommikust tseremooniat.

Trei toonitas eelnevalt vallavanemalt kuulnud sõnu, et tuleb otsustada, mis järjekorras ja mida tuleb teha. „Seda ei ole kerge teha, erinevaid arvamusi on alati palju. Aga nii nagu eestlastel on jätkunud läbi sajandite talupojatarkust – siis nüüdki eelkõige riigimehelikkumõtleml! Kui hakatakse mängima erakondlikke mängu, siis see ei kõlba. Kõigepealt riik ja rahvas – alles seejärel erakonnad.“

Järgnev kontsertkava kandis üldnimetust „Kodu ei

» Aga nii nagu eestlastel on jätkunud läbi sajandite talupojatarkust – siis nüüdki eelkõige riigimehelikkumõtleml! Kui hakatakse mängima erakondlikke mängu, siis see ei kõlba. Kõigepealt riik ja rahvas – alles seejärel erakonnad.“

JÜRI TREI

lähe kunagi kodust ära“. Kava valmistas ette ja oli ka päeva-juht Eneli Arusaar, kes asetas oma lapsed ja mõned täiskasvanud esinejad koolimaja laiale trepile istuma. Esimeses stseenis „Kodu – kodumaa“ vestlesid ema, isa, vanaema ja lapsed. Kristel küsis: „Aga kust on alguse saanud kodumaa?“ Mammu teadis vastust: „Kodust!“ Kertu teadis öelda, et kodu ei vihka sind kunagi ja Mammu oli kindel, et kodu ootab sind alati koju – isegi siis, kui su süda on must.

Õpetaja Chätlyn Parts – lipu seltsi Sindi osakonna esimees – tõi õueasfaldile Sindi gümnaasiumi vanema showtantsutrupi. Helikandjalt saatis etteastet tuntuks „Kui on meri hülgehall“.

Vahvalt etendas vanaema rolli Sindi gümnaasiumi direktor Katrin Kohjus, kes jälgis hoolega oma kooli õpilaste sõnaosavust ja ilmekat esinemist ning siis tõmbas pikalt tummana süles hoidud akordionile hääled sisse ja mängis kauni loo „Mu koduke on tilluke“. Vanaema pilliloole vastasid käsikelladega Sindi lasteaias väikesed sõbrad. Eemalt juhendas vaikselt kätega liigutades pisikesi muusikuid Karolin Übner.

Ema rollis Eneli Arusaar ütles, et Eesti lipp on meie identiteedi osa: „Hoides lippu, mõistame, et meil on kodu, mille eest seisame.“ Koolimaja uksest väljusid sinimustvalges tantsutüdrukud. Tantsu autor on Kersti Kull, juhendaja Merike Lilleleht oli seda lastele sobivamaks kohandanud. Kooliesine hõljus õhulises sinimustvalges kangastuses, milles alati polnudki tantsijaid endid näha.

Taas väikesed sõbrad lasteaiast rahvatantsuga „Kalamees“ ja selle järel tervitas Sindi muusikakool, Mathilda

Mitt viiulil ja Ebe-Triin Reinsalu torupillil mängisid pala „Tori labajalad“. Seejärel moodustati torupillitrio, mängijatega ühines juhendaja Karolin Übner. Rahvas kuulis „Torupilli Jussi lugude põimikut“. Marko Nuut isa rollis jutustas lipuloo stseenis selles, kuidas üliõpilased pakisid kõige esimese sinimustvalge lipu võõra võimu eest varjulisse kohta: Tartumaa taluhoone korstnjalga. Lipp oli peidus 50 pikka ängistavat aastat.

Gümnaasiumi noorem showtantsutrupp tantsis oma tantsu Mihkel Mattiseni „Me armastame Eestit“ sõnade ja muusika saatel.

Sindi kontserdi lõppedes teatasid lapsevanemad Kalle ja Jana Hansen, et neil on kõikidele osalistele kingituseks terve tops jäätist.

Pärast esinemisi Sindis ja Pärnus lausus osaleja Marko Nuut: „Mina tahaks omalt poolt tänada, isegi öelda ülimalt suur tänu meie väikestele esinejatele! Õpetaja Eneli pisikesed tegid megahead tööd ning kõik oli punkti pealt paigas, täpselt nii nagu peab. Õpetaja Chätlyni suured ja väikesed tantsijad ja meie kõige pisemad tantsijad ja nende juhendajad tegid imelist tööd. Vähemalt minul isiklikult oli ülimalt raske hoida sirget selga ja nägu ja hoida vaka all oma emotsioone. Aitäh teile!“

Eneli Arusaar vastas sellega, et üksinda ei tee inimene siin ilmas midagi ära. „Ainult koos. Aitäh ka vanale kaardiväele ehk noortele-vanadele näitekatele. Kõik olete tegijad. Ma imetlen teie sinimustvalgeid südameid!“ Chätlyn Parts lisas, et nad andsid oma bussijuhtidele sinimustvalged käsilipud. „Nad vedasid meid isiklikult Pärnusse ja hiljem Sinti tagasi.“

Tori valla laululind 2025 on valitud!

KRISTEL REINSALU
KULTUURIKORRALDAJA

Laulupäeva meeleolukalt juhtinud Egert Pull õhkas: „Küll on tore, et Tori vald korraldab oma lauluvõistlust selliselt, et saab isegi Pärnu Üminaga kõrvutada!“

Žürii, kuhu kuulusid Helena Randlaht, Elo Keskküla ja Aire Luhaoja, valisid Tori valla laululinnuks Grete Reinsalu Sindi muusikakoolist. Grete õpetaja on Merit Hirvoja-Tamm. Palju õnne!

Ei vaadatud mööda kõikide teistegi väga tublide lauljate esitustest ning lisaks laululinnule valiti ka kaks eripreemia omanikku: „Nunnumeetri eripreemia“ läks 5-aastasele Karoliina Kasele Sindi muusikakoolist ja ilusa hääle eripreemia 12-aastasele Emili Aumeisterile Sindi muusikakoolist. Lauljate juhendaja on õpetaja Helina-Victoria Pilt.

Vanuserühmade parimad

Esimene vanuserühm (2–4aastased):

I koht: Karl-Taavet Künnapas;
II koht Paula Puust.

Teine vanuserühm (5–7aastased):

I koht Tähe Reimets;
II koht Hanna Oidermaa;
III koht Remy Martmaa.

Kolmas vanuserühm (8–10aastased):

I koht Katariina Hiimäe;
II koht Timmu Rae;
III koht Rasmus Martmaa.

Neljas vanuserühm (11–13aastased):

I koht Lore-Andra Raud;
II koht Sandra Liiv;
III koht Elis Isabella Hiimäe.

Tori valla laululind on Grete Reinsalu.

Foto: Karmen Kärg

Viies vanuserühm (14–16aastased):

I koht Grete Reinsalu;
II koht Marta Kurvits;
III koht Sädelee Seling.

Kuues vanuserühm (17–19aastased):

I koht Ebe-Triin Reinsalu;
II koht Kettrín Kallau.

Väga suure tänu tahame öelda kõikidele juhendajatele: Ülle Krusemann Suigu lasteaiast; Kadi Sepp Kadi muusikastuudiost; Helina-Victoria Pilt Sindi muusikakoolist; Jaana Kivisild Tammiste lastealgaalgkoolist; Anne Uusna Pärnu kunstide koolist; Ester Murrand; Reine Niin Pärnu kunstide koolist; Anne Rätsep Tori põhikoolist; Merit Hirvoja-Tamm Sindi muusikakoolist ja Marje Tilk Are koolist. Ei olnud kerge töö lapsed ette valmistada ja neile nii toredad laulud selgeks õpetada!

Kohtumiseni 2026. aastal, kui tiibu laotab järgmine Tori

PILTUUDIS

Sindi gümnaasiumi ees avati mälestuspink kooli kauaaegsele direktorile ja õpetajale Harry Raidele ning tema abikaasale, õpetajale Maimu Raidele. Pingi rajamise algatas Ene Michelis ning selle valmimisse panustasid mitmed kooli vilistlased. Avamisel löid meeleolu Grete Reinsalu (Tori valla laululind 2025), Emili Aumeister (Sindi muusikakool) ja ansambel Šal-lal-laa. Fotol istuvad pingil Harry ja Maimu Raide lapsed Urmas ja Merike.

Foto: Lauri Luide

Sindi Karikas 2025 – süstaslaalomi võistlus tõi Eesti vetesse rahvusvahelist konkurentsi

KAIRE ILUS

SINDI AERUTAMISKLUBI

Sindi aerutamisklubi korraldas kolmandat korda süstaslaalomi-võistlust Sindi Karikas, mis tänavu on ka Eesti karikavõistluste I etapiks. Võistlus tõi kokku suure hulga sportlasi nii kodu- kui ka välismaalt – peale traditsiooniliste Läti klubide olid sel korral kohal ka võistlejad Leedust. Slaalomi ja kärestikus-prindi peale kokku oli üle 100 startija, mis näitab ürituse kasvavat populaarsust.

Kohalik klubi võis uhkust tunda mitme tugeva esituse üle. Noore aerutaja Liisi Miili jaoks oli võistlus eriline, sest ta naasis veele pärast haigusest tingitud treeningpausi. Vaatamata takistustele saavutas ta naiste süstade üldarvestuses tubli 5. koha, konkureerides 15 sportlasega.

Järgmised põlvkonnad kasvavad samuti kindlalt peale – Sindi poiss Henri Pärnoja, kes alustas kohalikus klubis alles oma teist hooaega, võitis U12 vanuseklassis süstaslaalomis 3. koha. Kolmandat hooaega treeniv Henri Steinberg saavu-

Henri Pärnoja võitis U12 vanuseklassis süstaslaalomis 3. koha.

Foto: Kairi Lumberg.

Henri Steinberg sai U16 vanusekl assis 8. koha.

Foto: Ivar Hütt

tas tihedas U16 vanuseklassis 8. koha.

Teist hooaega treenival Kirsi Lumbergil esimene sõit ebaõnnestus, kui pärast voolus

ümber minekut ei õnnestunud tal paati „eskimopöördega“ püsti keerata ja seega esimene sõit kirja ei läinud. Teise sõidu tegi Kirsi kindla

peale ja sai kirja aja, millega jäi U14 vanuseklassis 5. kohale.

Sindi Karikas 2025 kinnitas taas, et Eesti süstaslaalomil on tulevikku – nii kohalike sportlaste kui ka rahvusvaheliste võistlejate jaoks! Võistluste korraldamist toetas Tori vald ja Eesti Kultuurkapital.

Rohkem pilte Facebooki lehel Sindi kärestik – Sindi Rapid.

Teadmiseks

- Süstaslaalomi treeningud algajatele toimuvad kolmapäeviti kell 16 Sindi kärestikul.
- Registreeru sindiaerutamisklubi@gmail.com.

Sindi aerutamisfestival – uus traditsioon Eesti aerutamiskogukonnas

KAIRE ILUS

FESTIVALI KORRALDAJA
SINDI AERUTAMISKLUBI

Sel aastal toimus esimest korda Sindi aerutamisfestival, mis tõi kokku aerutamise entusiastid ja asjatundjad üle Eesti.

Ürituse idee sündis mitme eri klubi initsiatiivil ja Sindi osutus ideaalseks asukohaks – siin on võimalus tegutseda nii rahulikus vees kui ka kärestikul, mis võimaldas tutvustada ja proovida mitmesuguseid aerutamisalasisid.

Festivalil osalesid Eesti aerutamisklubid ja koolitajad, kes tutvustasid oma tegevust ja jagasid praktilisi teadmisi. Külalistajatel oli võimalus nii kaldal kui vees proovida erinevaid aerutamisalasisid ja -alusid. Sel korral olid kohal ka kiired alused - Pärnu Kalevi aerutajate klubi rajapaadid, esimest korda sai Sindis proovida väga kiireid Surfski paate,

mis pakkusid põnevaid kogemusi ja uusi oskusi.

Festivalil osalesid:

- Sindi aerutamisklubi;
- Eesti kärestikuaerutamise klubi;
- aerusurfiklubi Supster;
- qajaq.ee;
- Pärnu Kalevi aerutajate klubi;
- Sea Kayaking Estonia;
- Kayak Realm Sports Club;
- Nordic Kayaks EE (Surfski);
- Kanuu ja Kahvel.

Reede õhtul avati festival ajalooajal ja vestlusõhtuga, kus Hillar Irves ja Ivar Hütt jagasid mälestusi matkaaerutamise ja kärestikuaerutamise algusaegadest Eestis. Kärestikuaerutajate klubi esindajad andsid tänapäevase vaate, jagades värsked reisimuljeid Sloveeniast.

Kogu festivali kõige populaarsemaks osaks osutus ohutuse ja kärestikupäästmise harjutus, kus osalejad läbisid kolme tunni pikkuse pääste-

programmi, õppides turvalist tegutsemist vooluvees. Harjutati nii individuaalsete päästevahendite kasutamist kui ka meeskonnatööd. Koolitusel osales ka politsei- ja piirivalveamet SAR (Search and Rescue) talituse esindaja, kelle sõnul on sellised treeningud väga olulised.

Aerutajatele pakkus põneva loengu Lembit Uudsemaa (Kanuu ja Kahvel), rääkides varustuse valimisest ja hooldudest. Kohapeal toimus ka täika, kust sai soetada aerutamisvarustust ning küsida ekspertidelt nõu. Festivali lõpetas Võhandu maratoni järelpidu, mis erandkorras toodi Lõuna-Eestist Sindi kärestikule. Ilm oli Eesti suvele omaselt vahelduv ja kärestikul puudub veel püsiv hoone soojasamiseks, selle mure lahendas festivali ajal Kayak Realm Clubi mobiilne saun.

Tänavu möödub viis aastat Sindi pausu lammutamisest ja kärestiku avamisest. See pole mitte ainult kalade rändetee edulugu, vaid Sindist on saa-

nud aerutajate uus kohtumiskohaks, kus treenivad eri alade harrastajad nii meil kui naaberriikidest.

Järgmised võistlused Sindis toimuvad augusti lõpus, kui võõrustame Nordic Cup kahte etappi. See on Põhjamaade karikasari, mis käivitub viis aastat tagasi ja toimub tänavu juba viies riigis. Septembris on kõik huvilised oodatud Sindi kärestikule kanuaerutajate festivalile. Kavas on töötubasid nii siledal veel kui voolus.

Sindi aerutamisfestival osutus suurepäraseks kogemuseks, mis sidus aerutajate kogukonna, pakkus uusi oskusi ja tugevdas veesportlikultuuri Eestis. „Kel tekkis huvi aerutamise vastu, võtke ühendust Sindi aerutamisklubiga, saame soovitada nii juhendajaid kui trenne. Uusi liitujaid ootavad oma treeninggruppidesse nii Sindi aerutamisklubi kui Kalevi aerutajate klubi Pärnus,“ julgustab Eesti aerutamisföderatsiooni peasekretär Joosep Karlson.

Kohtume vee peal!

PILTUUDIS

Mai lõpus toimusid Ungaris Euroopa meistrivõistlused sumomaadluses. Täiskasvanute seas tõi Eestile ainsa medali Robyn Paulberg (maadlusklubi Leo). Kui eelmisel aastal juuniorite hulgas tuli kuldne medal, siis seekord maadles Robyn täiskasvanute seas hõbeda vääriliselt. Rasmus Tõnismäe (MK Leo) maadles nooremas vanuseklassis, seekord veel medalit ei tulnud, küll aga kogemusi. Mõlemad maadlejad on Tori vallas elavad sportlased. Pildil (vasakult): Rasmus Tõnismäe, Kaido Höövelson (Baruto), Robyn Paulberg. Foto: erakogu

Bussipeatus Tori Kool.

Foto: Mait Laas

Toris kultuuristati neli esimest bussipeatust

Tori bussipeatused said 19. juunil uue ilme, kui neis avati kohalikku kultuurialalugu tutvustavad väljapanekud.

Tegu on unikaalse austusavaldusega Tori aja- ja kultuuri-loole ning eesti kultuuri loole panustanud loominguliste isiksustele. „Loodetavasti võiks see olla inspireerivaks jõuks ka üle Eesti, et ärgitada uudsel viisil avastama omakandi kultuuripärandit,“ ütles näituse idee autor ja koostaja, animafilmilavastaja Mait Laas, kelle maakodu asub Tori külje all Randivälja külas.

Spetsiaalselt kujundatud bussipaviljonidest leiab rohkem kui sajanditaguse ajastu-truu foto, millel on jäädvustatud ümbruskonna kunagine väljanägemine nii, nagu seda teelised võisid omal ajal silmata. Kadunud vaadete taas-

elustamist toetavad peatuste piirkonnas elanud ajalooliselt väljapaistvaid isiksusi iseloomustavad portreed ja nende mõttekäigud, mis on kujundanud eesti vaimu- ja kultuurielu laiemalt. Stendilt leitav QR-kood avab ühtlasi lehe praktilise info ja videoklipiga, mis viib üheminutilise ajarännakule Tori loos.

Nii ei ole bussipeatus Laasi sõnul üksnes peatuskohaks mehaanilisele transpordivahendile, vaid omamoodi mälu punkt ja monument kultuurimaastikule, kus teeline saab hetkeks aja maha võtta. „Me ise nimetame seda ka avaliku ruumi kultuuristamiseks,“ ütles ta.

Tegu on pilootprojektiga, mille käigus said uue ilme neli peatust: kaks Tori kooli peatust, Randivälja ja Taali bussipeatus.

Näituse autor, koostaja, stsenaarist ja lavastaja on Mait Laas, projektijuht Argo Juske.

Tori valla vanemaealiste elanike liikumis- harjumused vajavad sihipärast toetamist

Kevadel viidi Tori vallas läbi uuring vanemaealiste liikumisharjumustest. Küsitlusele vastas 101 elanikku alates 65. eluaastast. Vastajate keskmine vanus oli 74,6 eluaastat ning vastas 83 naist ja 18 meest. Kaasatud olid elanikud Tori valla erinevatest piirkondadest. Uuring viidi läbi Tallinna ülikooli Haapsalu kolledži tervisejuhi eriala lõputöö raames.

Kuna vanemaealiste elanike osakaal kogu ühiskonnas kasvab, on tervena vananemise teema aktuaalne kogu maailmas. Eestis moodustavad 65+ vanuses elanikud juba viiendiku kogu rahvastikust. Prognooside põhjal kasvab aastaks 2040 vanemaealiste osakaal Eestis kuni neljandikuni rahvastikust. Statistika andmetel jääb tervena elatud aastate osakaal keskmise eluea kõrval tagasihoidlikuks. Teaduslikud uuringud kinnitavad, et regulaarne tegelemine liikumisharrastustega on olulisel kohal, et tõsta elukvaliteeti, pikendada eluiga ning elada võimalikult kaua tervena ja iseseisvana.

Eesti liikumissoovitused vanematele inimestele on samad, mis kõigile täiskasvanutele. Mõõduka intensiivsusega aeroobset liikumist soovitatakse nädalas vähemalt 150–300 minutit, millest vähemalt 75–150 minutit võiks olla tugevama intensiivsusega. Lisaksu tervisele tekib, kui liikuda nädalas mõõduka intensiivsusega rohkem kui 300 minutit ja teha intensiivsemaid treeninguid rohkem kui 150 minutit. Vähemalt kolmel päeval nädalas peaks tegema mõõduka intensiivsusega tasakaalu- ja jõuharjutusi. Suurem lisakasu tervisele tekib, kui teha tasakaalu- ja jõuharjutusi suurema intensiivsusega kahel päeval nädalas. Nendest soovitustest kinnipidamine vajab

Liikumisnõuanded vanemaealistele

- **Oluline on mitmekesisus.** Kasu tervisele tekib, kui nädasse kombineerida erinevaid liikumisviise – jõutreeninguid, tasakaaluharjutusi, venitusharjutusi ja vastupidavustreeninguid (jalgrattasõit, tempokas kõndimine või jooksmine, ujumine, suusatamine).
- **Alusta tasapisi ja sea endale väikesed eesmärgid.** Püstita algses pigem realistlikud eesmärgid, mille abil saavutada järjepidevus ja kasvatada endas harjumust liikumisaktiivsusega tegelemiseks. Näiteks – ära torma kohe pikale kõnniringile, vaid tee tiir ümber maja või kvartali, jõutreeningutel kasuta algul oma keharaskusi ning hiljem lisaraskusi jne.
- **Ole sotsiaalne ja seltskondlik!** Regulaarne liikumine koos kaaslastega aitab vältida üksildust, leevendada stressi ja tõsta heaolutunnet, samuti tõuseb motivatsioon liikuda.
- **Järgi treeneri ja perearsti nõuandeid.** Vanemas eas võib alustada treeningutega täiesti nullist või jätkata juba harjumuseks kujunenud treeningutega. Siiski tuleb arvestada, et vananedes võivad tekkida mitmed terviseprobleemid ja seepärast on oluline konsulteerida treeneriga, füsioterapeudiga või perearstiga mistahes treenimisega tekkinud küsimuse korral.
- **Oluline on regulaarsus!** Kasutegur treeningutest tuleb läbi järjepidevuse. Arvestada tuleb, et treenimine peabki olema pisut raske – aja möödudes suurenda koormust, distantsi või leia uusi põnevaid võimalusi.
- **Ole positiivne!** Naera palju, mõtle positiivselt ja ole lahke teiste inimeste vastu. Paljude teaduslike uuringute kohaselt on positiivne meel üks olulisemaid tegureid elukvaliteedi tõstmiseks.

järjekindlust ja teadlikku lähenemist.

Uuringu tulemustest saadi ettekujutus, kui aktiivsed liikujad on Tori valla vanema-

ealist elanikud. Tulemused on kokkuvõtlikult järgnevad:

- Tori vallas tegeleb vähemalt kolmel päeval nädalas liikumisharrastustega

vaid 46% vanemaealistest elanikest.

- 16% vastanutest ei tegele üldse liikumisharrastustega.
- Kõige levinumad liikumisviisid on tempokas kõndimine, venitusharjutused ja tasakaaluharjutused. Vähem harrastatakse jõutreeninguid, jalgrattasõitu, tantsimist, ujumist ja võimlemist.
- Sporditaristust kasutatakse kõige rohkem kergliiklusteid ja terviseradadeid. Vähene hulk vastanutest kasutab välijõusaale ja spordisaale.
- Peamisteks takistusteks liikumisharrastustega tegelemisel on terviseprobleemid ja hirm kukkumise ees. Samuti leiti, et takistavad teadmatus treeningvõimaluste kohta, vähesed võimalused sihtgruppidele, vähene motiveeritus ning oskuste puudumine. Vastanute hulgas oli ka neid, kes leidsid, et neile ei meeldi treeningutega tegeleda, samuti leiti, et on liiga hilja millegagi alustada. Samas vastas suur hulk küsitluses osalejatest, et neil puuduvad takistused, et olla aktiivne ja liikuda.

Kommentaar

Liikumisharjumustest minu pilgu läbi
(Tiiu Kaasik, 81-a):

Kindlasti on aastate lisandumisel vajalik jälgida oma füüsilist aktiivsust – praegu on ju võimalik pensionieas oma päeva veeta, leides tegevust ja meelelahutust toast välja minemata (televiisor, arvuti jm). Seega tuleks leida motivatsioonitegur, mis aitaks liikumisharjumisi kujundada.

Pensionile jäädes mõtlesime abikaasaga kohe võimaluste, kuidas saaks end paremini vormis hoida. Kuna lapsed olid kodust välja kolinud, tekkis rohkem ruumi ja panime tuppa velotrenažööri ning sõudeergomeetri, mida sai kasutada isegi televiisorit vaadates. Muidugi käisime ka õues kõndimas, suvel muru niitmas ja talvel lund koristamas. Suvekuudel käisin sagedasti ka jalgrattaga oma maakodus, kus ühe reisi pikkuseks oli 14 km.

Mõni aasta tagasi ostime endale nutikellad, millega saab jäädvustada oma kõnnitud sammud ja see andis uue motivatsiooniteguri – püüdsime algul iga päev kõndida vähemalt 5000 sammu, olenemata ilmast ja aastaajast. See toimis päris hästi ja selleks aastal oleme saavutanud tulemuseks keskmiselt 5,5 km kõndi päevas. Sealjuures on suureks abiks olnud Sauga piirkonnas rajatud kõnniteed, mis teevad keppidega kõndimise lihtsaks ja nauditavaks igasuguse ilmaga.

- Vastajate ettepanekud Tori valla arendajatele töid enim välja vajaduse juhendatud treeningute järele, mis oleksid suunatud vanemaealistele. Seda vastati lausa 38 korral. Veel tuntakse vajadust liikumisaktiivsust puudutava selgitustöö järele, treeningviiside tutvustamise ja infomaterjalide järele.
- Perearsti nõuandeid liikumisaktiivsusega tegelemiseks on saanud 56 vastanut. Mitmed vastajad arvavad, et perearstid on väga ülekooormatud ja neil ei jätkugi aega, et nõuandeid jagada.

Uuringuga seoses viidi läbi intervjuud vallavanem Lauri Luuriga ja perearst Marianne Simmiga. Selgus, et Tori vallas ei ole loodud otseselt vanemaealistele mõeldud sporditaristust, kuid seni loodud võimalusi arendades on mõeldud kogu elanikkonna vajadustele. Sarnaselt küsitlusele vastajatega leidis ka vallajuht, et vanemaealised vajaksid rohkem aktiivseid eestvedajaid, juhendatud treeninguid ja regulaarset kaasamist. Samuti kinnitas vallavanem, et vanemaealis-

te initsiatiivi on seni püütud alati toetada, kuid algatusi ja arutelusid võiks olla praegusest oluliselt rohkem. Perearsti arvates liiguvad vanemaealised soovitatust oluliselt vähem. Tervishoiutöötajad jagavad liikumisalaseid nõuandeid iga päev, kuid paljud tõenäoliselt soovitusi oma igapäevaellu ei rakenda. Samas on neid, kes treenivad regulaarselt ja teadlikult. Perearsti arvamus on, et regulaarne liikumine on tervise toetamisel võtmetähtsusega ja seda ka kõrges vanuses. Eriti tähtsal kohal on jõuharjutused, mis aitavad ennetada või parandada mitmeid terviseprobleeme. Nii perearst kui vallajuht töid välja olulise vajaduse, et tervishoiutöötajad ja vallaametnikud peaksid tegema suuremat koostööd – näiteks võiksid perearstid saada ülevaate valla sporditaristust ja treeningvõimalustest, kuhu patsiente vajadusel suunata.

Suur tänu kõigile uuringus osalejatele ja koostööpartneritele! Jõudsime ühiselt selguse, et Tori vallas seistakse silmitsi samade väljakutsetega, millega kogu Eestis – kuidas toetada vananeva rahvastiku iseseisvust, elurõõmu ja tervena vananemist.

Pille Kuusik

Laps ei näe vahet – suvised mürgistusohud varitsevad seal, kus tähelepanu hajub

Suvi toob kaasa rohkelt liikumist, külas käimisi ja aiapidusid – paraku ka väikelaste mürgistusjuhtumite kasvu. Mürgistusinfoliinile 16662 laekub igal aastal üha enam murekõnesid.

Mullu vajas Eestis mürgistuse tõttu haiglaravi üle 100 väikelapse ning infoliinil

nõustati rohkem kui 1400 alla 4-aastase lapsega seotud juhtumit.

Väikelapsed avastavad maailma meelte abil – nad katsuvad, maitsevad ja pisitavad suhu pea kõike, mis kätte satub. Laps ei näe vahet maitstaval kommil ja eluohtlikul ravimil ega ka värskendaval joogil ja söövitaval kemikaalil. Eriti tähelepanelik tasub olla väljaspool kodu. Külaliste saabudes või külla

minnes ümbritseb lapsi palju uut ja põnevat, samal ajal on täiskasvanute tähelepanu sageli hajunud. Vastuvõtva kodu ohutus ei pruugi olla lapsele kohandatud. Tõsise mürgistuse võivad põhjustada näiteks kraanikausi all või grilli kõrval olevad kemikaalipudelid, mõne täiskasvanu käekoti sisu, maha visatud nikotiinipadi, kogemata maha kukkunud tablett või riivli servale jäetud käte

desinfitseerimisvahend ja säseemürk.

Laste puhul ei piisa õnnetuse ärahoidmiseks üksnes ohtlike toodete silme alt ära panemisest. Õnnetuste ennetamiseks tasub võtta hetk ning leppida seltskonnas kokku, kuidas ohtlikke aineid hoiustada laste ohutust silmas pidades.

Kui laps läheb külla, maale vanavanemate juurde või suvelaagrisse, tuleb isik-

like ravimitega kaasa anda ka täpsed manustamisjuhised. Oluline on, et iga lapse ravimid oleksid hoiustatud eraldi ja selgelt märgistatud.

Mürgistuse või selle kahtluse korral ära jää ootama sümptomite ilmnemist, vaid helista kohe mürgistusinfoliinile 16 662. Infoliinilt saab nõu eesti, inglise ja vene keeles ööpäev läbi.

Allaneelatud mürgise aine lahendamiseks anna kannä-

tanule väikeste lonksudena puhast gaasita vett. Kindlasti ei tohi kannatanul kutsuda esile oksendamist – see võib teha rohkem kahju kui kasu. Kui mürgine aine on sattunud nahale või silma, loputa seda rohke jaheda veega vähemalt 15 minutit.

Rohkem infot leiab aadressil www.16662.ee

Allikas: terviseamet

ARE MÕISAPARGIS

ARE
PARGIJOOKS

28.05
30.07
27.08

2025

KOIKIDEL KUUPÄEVADEL ALGUS KELL 19:00
PÕHIJOOKS: 18 KM VOI 3.6 KM
LASTEJOOKS: 400 M (KUNI 6-AASTASTELE)

INFO: ARE SPORT 56275153

MTÜ TERVE ARE

Pärnumaa Spordiliit

ARE PARGIJOOKSUD 2025 ÜRITUS ON OSA "PÄRNUMAA LIGUB 2025" RAHVASPODISARJAST.

TORI PÕRGU
TRIATLON

XV

2025

Pühapäeval 13. juulil kell 13.00
Tori vallamaja aasal

LASTE DUATLON
NOORTE TEATETRIATLON
PÕRGU TRIATLON
UUDISI JUUBELI TEATETRIATLONI

QR code

Rohkem infot

Veeohutuse alased demoesinemised ja
võimalus proovida haabjasõitu!

Info ja registreerimine
tori.spordiklubi@gmail.com, +372 56910009

TRIATLONI DISTANTSID:
Ujumine 150 m
Jooksmine 800 m
Kanusõit 800 m
ja jooks finišisse 60 m

Pärnumaa Spordiliit

Tori vald

Tori Spordiklubi

MTÜ Tihemetsa Vilistlane

kutsub kõiki Tihemetsa tehnikumi vilistlasi,
õpetajaid, töötajaid ja õppinuid

12. juulil 2025 suurele
kokkutulekule «Tihemetsa 100»

Eelregistreerimine
kuni 06.07.2025, osalustasu 20 eurot.
Õpetajad ja töötajad tasuta, kuid palume
teil kindlasti ennast registreerida.
Kohapeal osalustasu 30 eurot.

Info ja registreerimine
kodulehel
www.tihemetsa.ee

Tihemetsa 100 logo

TORIVALLAVALITSUS

Infotelefon: 445 1881
E-post: tori@torivald.ee

Palume vastuvõtu
kokku leppida!

TEENISTUJAD			
Ametikoht	Ametniku nimi	Telefon	E-post
Vallavanem	Lauri Luur	523 7966	lauri.luur@torivald.ee
Arendusspetsialist	Ave Lääne	5749 3555	ave.laane@torivald.ee
Elanikkonnakaitse spetsialist	Hanno Saks	5902 9474	hanno.saks@torivald.ee
Kantselei			
Vallasekretär	Siiri Jõerand	5884 3905	siiri.joerand@torivald.ee
Kantselei spetsialist	Kelly Stern	445 1881	kelly.stern@torivald.ee, tori@torivald.ee
Jurist	Jaanika Ainsar	5196 8409	jaanika.ainsar@torivald.ee
Jurist	Eve Atka	5305 3506	eve.atka@torivald.ee
Rahvastikuspetsialist	Alli Hansumäe	5870 0878	alli.hansumae@torivald.ee
Volikogu sekretär-juhiabi	Terje Võsumets	526 9732	terje.vosumets@torivald.ee
Kommunikatsiooni-nõunik	Lauri Luide	5866 6327	lauri.luide@torivald.ee
Teabespetsialist	Piia Salundi	5855 7158	piia.salundi@torivald.ee
IT-juht	Maris Ruus	5788 0887	maris.ruus@torivald.ee
IT-spetsialist	Elton Jets	5360 9052	elton.jets@torivald.ee
Süsteemi-administraator	Tõnis Link	5199 0441	tonis.link@torivald.ee
Majandusosakond			
Majandusosakonna juhataja	Jüri Puust	518 3374	jyri.puust@torivald.ee
Taristunõunik	Toomas Parm	520 6932	toomas.parm@torivald.ee
Haldusjuht	Maie Pöder	509 8829	maie.poder@torivald.ee
Kalmistuvaht (Sindi)	Leiu Tünder	5309 3902	leiu.tunder@torivald.ee
Kalmistuvaht (Tori)	Riho Raiesmaa	5191 9838; 504 6734	riho.raiesmaa@torivald.ee
Arengu- ja planeeringuosakond			
Abivallavanem	Signe Rõngas	525 3189	signe.rongas@torivald.ee
Vallaarhitekt	Helle-Triin Hansumäe	5918 2828	helle-triin.hansumae@torivald.ee
Üldplaneeringu spetsialist	Sigrit Kasemets	5349 3355	sigrit.kasemets@torivald.ee
Planeerimisspetsialist	Piret Kallas	5198 4663	piret.kallas@torivald.ee
Planeerimisspetsialist	Leles Luhse	5359 9927	leles.luhse@torivald.ee
Ehitusnõunik	Merike Raudsepp	5556 0275	merike.raudsepp@torivald.ee
Ehitusspetsialist	Kristi Kaliste	5551 0654	kristi.kaliste@torivald.ee

Ehitusspetsialist	Mairis Puust	5466 0508	mairis.puust@torivald.ee
Maanõunik	Mati Leht	5383 1899	mati.leht@torivald.ee
Maaspetsialist	Siivi Kaart	5198 4235	siivi.kaart@torivald.ee
Geoinformaatik	Margus Pikkor	5816 7666	margus.pikkor@torivald.ee
Keskkonnanoõunik	Kärt Linder	5594 0777	kart.linder@torivald.ee
Keskkonnaspetsialist	Janne Soosalu	525 3929	janne.soosalu@torivald.ee
Korrakaitseametnik	Andres Riivits	5306 6561	andres.riivits@torivald.ee
Taastuvenergeetika projektijuht	Kalev Mitt	5143 377	kalev.mitt@torivald.ee
Sotsiaalosakond			
Abivallavanem	Priit Ruut	5649 0409	priit.ruut@torivald.ee
Sotsiaalnõunik	Kaja Rebane	505 3978	kaja.rebane@torivald.ee
Lastekaitseõunik	Liina Lelov-Aasmaa	5368 2558	liina.lelovaasmaa@torivald.ee
Lastekaitse spetsialist	Geiu Vahtra	533 14949	geiu.vahtra@torivald.ee
Lastekaitse spetsialist	Gerlin Kõre	530 93130	gerlin.kore@torivald.ee
Lastekaitse spetsialist	Krista Palk	5360 0396	krista.palk@torivald.ee
Lastekaitse spetsialist	Natalja Zadunaiskaja-Kiviselg	5191 4590	natalja.zadunaiskaja-kiviselg@torivald.ee
Sotsiaaltöö spetsialist	Tiina Männik	5556 2120	tiina.mannik@torivald.ee
Sotsiaaltöö spetsialist	Helga Isand	532 36341	helga.isand@torivald.ee
Sotsiaaltöö spetsialist	Silvi Pool	518 4066	silvi.pool@torivald.ee
Sotsiaaltöö spetsialist	Helena Tiik	5383 3691	helena.tiik@torivald.ee
Juhtumikorraldaja (erihooletanne)	Eda Mirk	5919 9235	eda.mirk@torivald.ee
Haridus- ja kultuuriosakond			
Abivallavanem	Priit Ruut	5649 0409	priit.ruut@torivald.ee
Haridusjuht	Herve Merivald	5915 1989	herve.merivald@torivald.ee
Noorsootöö nõunik	Erika Nõmm	515 4337	erika.nommm@torivald.ee
Noortegarantii tugisüsteemi juhtumikoordinaator	Andrea Rebane	504 6322	andrea@pol.parnumaa.ee
Finantsosakond			
Finantsjuht	Katrin Järv	505 5261	katrin.jarv@torivald.ee
Vanemraamatupidaja	Veronika Pikkur	5302 5090	veronika.pikkur@torivald.ee
Finantsist	Marika Klausson	5770 3055	marika.klausson@torivald.ee
Raamatupidaja	Tatjana Lapteva	5854 3033	tatjana.lapteva@torivald.ee
Raamatupidaja	Li Kaljurand	5854 5520	li.kaljurand@torivald.ee
Raamatupidaja	Merit Aadusoo	5368 2992	merit.aadusoo@torivald.ee

TEATED

SINDI SOTSIAALTÖÖKESKUSES 6. augustil PEDIKÜÜR, 17. juulil JUUKSUR, registreerimine tel 5569 5546 (Anu)

TORI SOTSIAALMAJAS 9. ja 25. juulil JUUKSUR. Registreerimine tel 5340 8603.

Eterniit, plekkprofiil, bituumensindel KATUSETÖÖD. Puitfasaadide ehitus ja värvimine. Kortermaja trepikodade renoveerimine. Tel 5352 9476, e-post mehitus@gmail.com

HOOLDUSNIITMINE ja kraavide hooldus, platsidel niitmine. Metver OÜ, tel 5809 4440

Kogemustega EHITUSMEES ehitab-remondib. Tel 55521380

KORSTNAPÜHKIMINE ja kütteseadmete remont. Korstnapühkimise akti vormistamine. Tel 5602 9960

KORSTNAPÜHKIJA Kalev. Litsentsi nr 151029. Helista 552 2759

Puurkaevud
Maaküte
Veesüsteemid
Biopuhastid
Septikud
Mahutid

KONTAKT
www.PUURVESI.ee
Info@puurvesi.ee
+372 5566 2032
+372 5569 4310

KATUSTE PESU JA VÄRVIMINE

- ✓ Hooldus nii kivi-, plekk- kui eterniitkatustele
- ✓ Katus säilib kauem ja maja saab värske välisilme

Küsi hinnapakumist!

☎ 5550 9476
✉ info@katuseseadmed.ee
🌐 katuseseadmed.ee

PKM Teenused OÜ
Rehvide vahetus ja müük

ÕLIVAHETUS

PIDURITE HOOLDUS JA REMONT

KLIIMA TÄITMINE JA HOOLDUS AINEGA R134A

Tihase 23, Tori Vald, Sindi linn, Pärnumaa, 86705, +372 5627 8340, teenusedou@gmail.com

TORI VALLA RAAMATUKOGUDE LAHTIOLEKU AJAD SUVEL

1.06.2025–31.08.2025

Sauga raamatukogu E–R 11–18 (kinni 7. juuli – 1. august)

Sindi raamatukogu E 11–18 ja T–R 10–17

Suigu raamatukogu E 15–19 ja T–R 11–17 (kinni 7. juuli – 3. august)

Tori raamatukogu E–R 10–17 (kinni 7. juuli – 27. juuli)

Tammiste väliteeninduspunkt K 9–15 ja N 9–17 (kinni 2. juuni – 6. august)

9.06.2025–31.08.2025

Are raamatukogu E–R 11–18 (kinni 1. juuli – 28. juuli)

VASTSÜNDINUD VALLAKODANIKUD

Chätriin-Laureen Kullamaa
Luisa Hohlov
Lilli Tallo
Raiden Multanen
Markus Õun
Marten Aduson
Egert Krall
Sanna Elisee Parmas

05.05.2025
06.05.2025
09.05.2025
10.05.2025
16.05.2025
17.05.2025
18.05.2025
29.05.2025

STATISTIKA

1.–31. mail 2025 sündis 9 last. Suri 10, saabus 73 ja lahkus 67 inimest.

1. juuni 2025 seisuga on vallas 12 606 inimest, neist 6221 meest ja 6385 naist.

OTSIME TAKSOJUHTI

SOBIB: NAISELE. MEHELE.
TÖÖEALISELE. PENSIONÄRILE.

TÖÖTASU
KASSAPÕHINE.
LOODERDAJA
TEENIB
TASKORAHAL
TÖÖMESILANE
TOOB LEIVA
LAUALE.

VAJALIK:
EESTI KEELE
OSKUS.

EI SOBI:
ALGAJALE
JUHI

LISAINFO

+372 5685 5899

IGA SÕIT VÕIB VIIA SIND TÄIESTI TUNDMATUTELE RADADELE, OLGU NEED SUJUVAD VÕI KONARLIKUD, KUID NII ÕPID TUNNMA OMA KODULINNA IGAT TAHKU. IGA SÕIDUKAASLANE VÕIB LAIENDADA SINU SILMARINGI, OLGU TA TIPPTEGIJA OMA PALJUDE TEADMISTEGA VÕI PISUT HAMMASRATASTE VAHELE JÄÄNUD ELUMES OMA LIHTSATE ELUTÖDEMUSTEGA. IGA SÕITJA JUTUS ON ALATI ÜKS IVA JA KILLUKE TÕDE!

OSILIATAKSO.EE/TAKSOJUHT

SAADA CV VÕI TÄIDA ANKEET

KAI BRAUNI
MAALINÄITUS
"VAHELDUVAID MAASTIKUD"

SINDI RAAMATUKOGUS
JUUNI - JUULI

NOORTEKESKUSED JUULIS SULETUD

Are, Sauga ja Sindi noortekeskused ning Suigu noortetuba on juulikuus suletud. Ilusat suve!

SÜNDMUSTE KALENDER

Pühapäeval, 13. juulil

Kell 13 TORI PÖRGU TRIATLON Tori vallamaja aasal. Kavas: ujumine 150 m, jooksmine 800 m, kanuusoit 800 m, jooks finišisse 60 m. Veeohutuse demoesinemised, haabjasõit. Info ja registreerimine: tori.spordiklubi@gmail.com, 5691 0009.

Laupäeval, 26. juulil

Are ja Suigu piirkonna KODUKOHVIKUTE PÄEV. Registreerimine tel 510 5498 või vilja.alamaa@torivald.ee.

Kolmapäeval, 30. juulil

Kell 19 ARE PARGIJOOKS Are mõisa pargis. Info Facebooki lehelt Are Sport ja tel 5627 5153.

Laupäeval, 2. augustil

Kell 10–18 SINDI KODUKOHVIKUTE PÄEV. Registreerimine 7. juuliks: kristel.reinsalu@torikultuur.ee.

Pühapäeval, 3. augustil

Kell 12 Sindi Suvemuusika KONTSERT Sindi seltsimaja ees, esineb Marek Sadam. Tasuta! Kohal toiduauto Leek.

Laupäeval, 9. augustil

Eametsa KODUKOHVIKUTE PÄEV. Registreerimine tel 510 5498 või vilja.alamaa@torivald.ee. Tammiste piirkonna KODUKOHVIKUTE PÄEV. Registreerimine tel 510 5498 või vilja.alamaa@torivald.ee. Kell 17–22 TORI KODUKOHVIKUTE ÕÕ Tori alevikus ja lähikübruses. Registreerimine 9. juuliks: argo.juske@torivald.ee.

Pühapäeval, 10. augustil

Kell 12 Sindi Suvemuusika KONTSERT Sindi seltsimaja ees. 25. tegevusaastat tähistab ansambel La De Da. Tasuta! Kohal toiduauto Leek.

Laupäeval, 16. augustil

Kilksama ja Urge piirkonna KODUKOHVIKUTE PÄEV. Registreerimine tel 510 5498 või vilja.alamaa@torivald.ee.

Pühapäeval, 24. augustil

Kell 12 Sindi Suvemuusika KONTSERT Sindi seltsimaja ees, esinevad Sindi muusikakooli õpilased ja õpetajad. Tasuta! Kohal toiduauto Leek. Kell 12 Sindi laulukoori ja kammerkoori Con Moto (Leedu) ühiskontsert Tori kirikus. Kontsertiga tähistatakse Leedu helilooja ja maalikunstniku Mikalojus Konstantinas Čiurlionise 180. sünniaastapäeva.

Pühapäeval, 31. augustil

Kell 20 suvelõpu KONTSERT Sindi karestiku ääres. Esineb Andrus Albrecht. Tasuta! Tötab kohvik.

Vaata lisa: uudised.torivald.ee/sundmused

MEIE HULGAST ON LAHKUNUD

Asta Dubrovina	05.05.1932–12.05.2025
Esta Reidisaar	08.10.1932–31.05.2025
Aili Meidra	12.04.1934–16.05.2025
Vaike Kook	28.08.1942–16.05.2025
Erika Tominga	08.11.1944–13.05.2025
Maire Puuram	28.03.1958–29.05.2025
Aleksander Tökke	12.05.1964–07.05.2025
Ülle Kaits	14.03.1966–11.05.2025
Siret Siitam	23.08.1970–25.05.2025
Kevin Gabriel Matthias Kadakas	25.09.1996–21.05.2025

kinnisvarakorda.ee

Fassaadipesu

Tänavakivide puhastus

Katusepesu

info@kinnisvarakorda.ee
Tel: 53431006

www.kinnisvarakorda.ee

Tori Vall Teataja

Väljaandja: Tori vallavalitsus
Aadress: Pärnu mnt 12, Sindi, Tori vald, 86705 Pärnumaa
E-post: tori@torivald.ee

Toimetaja: Piia Salundi, tel: 5855 7158, e-post: ajaleht@torivald.ee
Küljendus: Harjumaa Ühinenud Meedia, trükk: AS Printall

Leht ilmub üks kord kuus. Tiraaž on 5598 eksemplari ja see jagatakse Tori valla postkastidesse tasuta.

Toimetuse ootab kaastöid ja reklaame e-posti aadressile ajaleht@torivald.ee 8. kuupäevaks. Toimetusel on õigus vajadusel kaastöid lühendada ja redigeerida. Toimetus ei vastuta kuulutuste sisu eest.